

Indledning

Danmarks unge har brug for gode ungdomsuddannelser, som møder dem fagligt og menneskeligt. De har brug for udfordringer, der modsvarer deres ambitioner, og for menneskeligt modspil, så de udvikles både fagligt og personligt.

Danmark har brug for dygtige unge. Der er brug for alle kræfter, både dygtige faglærte, universitets- og professionsuddannede. Der er mange veje at gå, når man som ung er færdig med folkeskolen og skal træffe valg om uddannelse og job: gymnasiale uddannelser, erhvervsuddannelser eller en eux, der kombinerer de to kompetencer. Den ene vej er ikke bedre end den anden. Men det skal være tydeligt for de unge, hvad de enkelte ungdomsuddannelser rummer af muligheder, og hvilke krav, der stilles.

Det skal derfor også være tydeligt, at de gymnasiale uddannelser først og fremmest er studieforberedende uddannelser beregnet for unge, der har et ønske om at læse videre på erhvervsakademi-, professionsbachelor og universitetsuddannelser. De gymnasiale uddannelser er ligeværdige. Den almene, den merkantile og den tekniske studentereksamen samt hf skal have forskellige, faglige profiler, der er målrettet unge med forskellige interesser og drømme, og som alle har evner og motivation for en videregående uddannelse.

Danmark har brug for almindannede, selvstændige og ansvarlige unge, der er klar til at møde tilværelsen og til at deltage aktivt i et samfund med frihed og folkestyre. I de gymnasiale uddannelser må en styrket almindannelse nødvendigvis bygge på et solidt fundament af viden og kundskaber. En styrket almindannelse indebærer derfor en styrkelse af fagene og det faglige indhold.

Dertil kommer styrkede kompetencer hos de unge, herunder viden om såvel digitale emner som omverdenen og evne til refleksion over egen fremtid, hvad end det er studie, karriere eller livet i bred forstand.

De gymnasiale uddannelser, som vi kender dem i dag, er på mange måder velfungerende. Men samtidig har der siden implementeringen af reformen fra 2005 og i forlængelse af reformerne af folkeskolen og erhvervsuddannelserne vist sig behov for en modernisering. Forligskredsen er derfor enige om at reformere studieretningsgymnasiet, så det får en enkel og overskuelig struktur, og hvor alle fag bidrager til at opfylde uddannelsernes formål om almindannelse og studiekompetence.

Målrettet indgang til de gymnasiale uddannelser

Et stigende antal unge starter i dag på en gymnasial uddannelse, selvom de har svage faglige forudsætninger for at gennemføre. Det er vigtigt, at de unge vælger den uddannelse, der passer bedst til dem og deres faglige forudsætninger. Forligskredsen er derfor enige om at målrette indgangen til de gymnasiale uddannelser, så de unge, der optages, er klar til at leve op til de faglige krav, der stilles for at følge undervisningen og gennemføre uddannelsen.

Bestået afgangseksamen fra folkeskolen

Forligskredsen er enig om at stille krav til elevernes faglige forudsætninger ved at indføre et krav om, at elever fremover skal have bestået folkeskolens obligatoriske 9. klasseprøver som fremadrettet kaldes afgangseksamen, hvis eleven søger en ungdomsuddannelse. Kravet gælder upåagtet hvilken ungdomsuddannelse den unge søger.

Folkeskolens afgangsprøve ændrer navn til folkeskolens afgangseksamen.

Skærpede krav til uddannelsesparathed til de gymnasiale uddannelser

For at styrke elevernes faglige forudsætninger er forligskredsen samtidig enig om at skærpe kravene til uddannelsesparathed til en gymnasial uddannelse.

I dag foretages i 8. klasse en vurdering af elevens faglige forudsætninger på baggrund af elevens opnåede standpunktskarakterer. Elever, der har opnået mindst 4,0 i gennemsnit af de standpunktskarakterer, der skal afgives i 8. klasse, opfylder i dag de faglige forudsætninger for at være uddannelsesparat til gymnasial uddannelse. Dertil kommer opfyldelse af de personlige og sociale forudsætninger, der stilles for at være uddannelsesparat.

Forligskredsen er enig om, at reglerne om adgang til optagelse på en gymnasial uddannelse ændres, så kriterierne for uddannelsesparathedsvurdering (UPV) skærpes for de elever, som søger en gymnasial uddannelse.

I både 8., 9. klasse og 10. klasse opfylder en elev, der ønsker en hhx, htx eller stx, de faglige forudsætninger for at blive erklæret uddannelsesparat, hvis eleven har mindst 5,0 i gennemsnit af alle afsluttende standpunktskarakterer. Til hf er kravet mindst 4. Dette niveau skal bekræftes ved elevens resultater ved folkeskolens afgangseksamen.

De få elever, der af forskellige årsager ikke opnår et resultat i folkeskolens afgangseksamen, der svarer til uddannelsesparathedsvurderingens 5,0, får – hvis de opnår et gennemsnit på mindst 3 i de prøvebundne fag ved folkeskolens afgangseksamen – krav på optagelse på en gymnasial uddannelse uden vejledningssamtale, forudsat at eleven er erklæret uddannelsesparat inden valg af ungdomsuddannelse.

Elever, der søger optagelse på hf direkte efter 10. klasse, har retskrav på optagelse, hvis de opnår et gennemsnit på mindst 02 i dansk og matematik ved 10. klassesprøven og er vurderet uddannelsesparate.

Elever, hvis faglige niveau ikke falder, og for hvem de personlige eller sociale forudsætninger ikke ændrer sig væsentligt i negativ retning, anses fortsat for uddannelsesparate i 9. klasse. Der foretages en fornyet vurdering af elever, hvis faglige niveau falder til under det minimumsniveau, der kræves for at opnå en positiv uddannelsesparathedsvurdering fra 8. til 9. klasse.

Elever, der opfylder de faglige krav, *jf. ovenfor*, kan samlet set vurderes uddannelsesparate, hvis de herudover vurderes at have tilstrækkelige personlige og sociale forudsætninger.

De elever, hvis afsluttende standpunktskarakterer i 9. klasse opfylder uddannelsesparathedsvurderingens minimumskrav på 5,0, men som får mellem 2 og 3 i gennemsnit i de bundne prøvofag ved folkeskolens afgangseksamen, er forpligtet til at gennemføre en vejledningssamtale med henblik på at udfordre eleven fagligt og i forhold til valg af ungdomsuddannelse, hvorefter eleven har krav på optagelse på den ungdomsuddannelse, eleven ønsker, det være sig en gymnasial uddannelse, en erhvervsuddannelse eller en eux.

Muligheden for, at en ansøger, der ikke opfylder adgangsforudsætningerne til de treårige gymnasiale uddannelser, optages via en helhedsvurdering på baggrund af en optagelsesprøve og en samtale, begrænses til to forsøg, samt i særlige tilfælde en tredje gang.

Elever, der ikke er erklæret uddannelsesparat, får ved gennemsnit på mindst 6 i de prøvebundne fag i folkeskolens afgangseksamen krav på direkte optagelse på en gymnasial uddannelse.

Ligesom i dag skal eleverne for at opnå retskrav til optagelse på en gymnasial uddannelse i øvrigt opfylde de øvrige krav til optagelse, herunder at de har modtaget prøveforberedende undervisning i tysk eller fransk fra 5. til 9. klasse, har aflagt folkeskolens obligatoriske prøver efter 9. klasse i tysk eller fransk, hvis prøven er udtrukket, og har søgt om optagelse i umiddelbar forlængelse af 9. eller 10. klasse.

Tabel 1. Andel, som ikke opfylder adgangsforudsætningerne, beregnet på baggrund af tilgangen til de gymnasiale uddannelser i 2014.

	Hf	Hhx	Htx	Stx	Samlet
Andel af tilgang, 2014	18%	13%	8%	6%	9%

Kilde: MBUL, egne beregninger.

Note: Beregningerne ikke tager højde for de elever, som måtte blive optaget ved en revurdering pba. prøve og samtale.

Mulighed for revurdering

Elever, der ikke opnår en positiv uddannelsesparathedsvurdering, ikke består folkeskolens afgangseksamen eller ikke bekræfter sin uddannelsesparathed ved afgangseksamen, kan alligevel ansøge om optagelse på en erhvervsuddannelse eller en gymnasial uddannelsesinstitution. De skal i så fald have foretaget en revurdering af deres faglige såvel som personlige og sociale forudsætninger af den først prioriterede ungdomsuddannelsesinstitution.

Prøverne og samtalerne på erhvervsuddannelserne følger den i *Aftale om Bedre og mere attraktive erhvervsuddannelser* aftalte prøve og samtale.

Optagelsesprøve og samtale på en gymnasial uddannelsesinstitution følger kravene i nærværende aftale om reform af de gymnasiale uddannelser. Revurderingen baseres på en centralt stillet faglig prøve. Kun i helt særlige tilfælde vil det være muligt at blive optaget på en gymnasial uddannelse alene via samtale, hvis man ikke lever op til de faglige krav.

Prøven udformes med inddragelse af den gymnasiale sektor.

Elever med særlige indlæringsmæssige udfordringer, fx ordblindhed, talblindhed, mv., gives mulighed for udvidet dispensation for optagelse. Den gymnasiale institutions leder kan således beslutte at optage en ansøger, der ikke består prøven pga. fx ordblindhed, hvis det på trods heraf fremgår af besvarelsen og evt. samtalen, at ansøgeren i øvrigt har gode faglige forudsætninger.

De gymnasiale uddannelsesinstitutioners revurdering af uddannelsesparathedsvurderinger følges nøje i forbindelse med den evaluering, der i øvrigt tilknyttes reformen af de gymnasiale uddannelser.

Udvidet mulighed for optagelse på toårig hf

Ansøgere kan fremover søge om optagelse på hf allerede efter 9. klasse. Mårettede elever, som allerede efter 9. klasse ved, at de ønsker at læse videre på en erhvervsakademi- eller professionsbacheloruddannelse, behøver derfor ikke vente et år på at starte på hf-uddannelsen.

Mange elever på hf har en del andre uddannelsesforløb bag sig, inden de starter på hf-uddannelsen. Fx har hver fjerde en afbrudt gymnasial uddannelse bag sig. Det betyder, at en del af hf-eleverne er lidt ældre elever, som på anden vis har erhvervet sig nogle kvalifikationer, som vil gøre dem i stand til at gennemføre hf-uddannelsen. For at tage højde for øvrige erhvervede kvalifikationer hos denne gruppe af ansøgere, er forligskredsen enige om at indføre en udvidet mulighed for optagelse på hf.

De ansøgere til hf, der ikke opfylder adgangsforudsætningerne, og som heller ikke søger om optag i direkte forlængelse af 9. eller 10. klasse, skal ikke op til en prøve. I stedet kan de optages efter en kompetencevurdering af deres personlige og faglige forudsætninger for at bestå en hf-uddannelse. Kompetencevurderingen foretages efter centralt fastsatte rammer.

Ikrafttrædelse af nye regler

De nye regler vedrørende uddannelsesparathed forudsætter en ændring af *lov om vejledning om uddannelse og erhverv samt pligt til uddannelse, beskæftigelse m.v.* og vil efterfølgende af ministeren for børn, undervisning og ligestilling blive udmøntet ved en ændring af *bekendtgørelse om uddannelsesparathedsvurdering, uddannelsesplaner og procedurer ved valg af ungdomsuddannelse* i overensstemmelse med indholdet af nærværende aftale om reform af de gymnasiale uddannelser.

Aftalekredsen bag *Aftale om bedre og mere attraktive erhvervsuddannelser* drøfter, hvordan krav om bestået afgangseksamen fra folkeskolen udmøntes i forhold til optagelse på erhvervsuddannelserne.

Det er vigtigt, at vejledningen af eleverne i grundskolen får tid til at tilpasse sig de nye krav, så alle elever får lige muligheder for at kunne nå at leve op til kravene. Forligskredsen er derfor enig om, at ændringerne i uddannelsesparathedsvurderingen tidligst træder i kraft i 2017-2018 sammen med de øvrige dele af reformen.

Evaluering af regler om adgangsforudsætninger og udvikling i søgemønstret til ungdomsuddannelserne

Virksomheden af de ændrede regler om adgangsforsudsætninger til de gymnasiale uddannelser skal evalueres fire år efter, at ændringerne er indført. Evalueringen skal se på udviklingen i de forhold, som indførelsen af krav til elevernes faglige forudsætninger har til hensigt at påvirke, nemlig elevernes frafald, elevernes faglige resultater, herunder maksimal udfordring af alle elever uanset social baggrund, og endelig elevernes videreuddannelsesfrekvens.

Samtidig skal søgningen mod henholdsvis de gymnasiale uddannelser og erhvervsuddannelserne, herunder eux, inddrages, idet realiseringen af intentionen om en øget søgning mod erhvervsuddannelserne derved også belyses. Udviklingen i søgemønstret opgøres bl.a. med henblik på at følge målsætningen i *Aftale om Bedre og mere attraktive erhvervsuddannelser* om at mindst 25 pct. skal vælge en erhvervsuddannelse direkte efter 9. eller 10. klasse i 2020, og at andelen skal op på mindst 30 pct. i 2025. Udviklingen i søgemønstret forelægges forligskredsen.

Forligskredsen er derudover enig om, at det faglige niveau i de gymnasiale uddannelser ikke må falde. Udviklingen følges ved hjælp af en række parametre i overensstemmelse med den løbende opfølgning på retningsgivende mål, som i øvrigt fremgår af nærværende aftale om reform af de gymnasiale uddannelser.

Uddannelsesstilbud til unge, der ikke lever op til adgangsforsudsætningerne

Med indførelse af adgangsforsudsætninger vil nogle unge ikke kunne påbegynde en gymnasial uddannelse. Et godt alternativ til de gymnasiale uddannelser er en erhvervsuddannelse, herunder erhvervsuddannelser som tilbyder fag på gymnasialt niveau (eux). Derudover eksisterer der en række uddannelsesforberedende og beskæftigelsesrettede tilbud, jf. boks 1.

Boks 1. Uddannelsesstilbud til unge, der ikke lever op til adgangsforsudsætningerne

- 10. klasse, herunder på frie skoler, efterskoler, Frie Fagskoler og i den kommunale ungdomsskole (heltidsundervisning).
- 10. klasse i samarbejde med EUD-skoler bl.a. 20/20-ordning
- Højskole inkl. ungdomshøjskole
- Frie Fagskoler
- Almen voksenuddannelse (AVU)
- Forberedende voksenundervisning (FVU)
- Ordblindundervisning for voksne
- Produktionsskole
- Erhvervsgrunduddannelsen (egu)
- Ungdomsuddannelse for unge med særlige behov (STU)
- EUD10
- Kombineret Ungdomsuddannelse

Dannelsesbegrebet i gymnasiet

Almindelsen har i mere end 150 år været omdrejningspunkt for gymnasiet. Begrebet har været uløseligt forbundet med viden, kundskaber og faglighed, der

har givet ballast til videregående uddannelse og tilværelsen i øvrigt. Sådan skal det fortsat være.

At være alment dannet indebærer, at man lever op til et ideal, hvad angår kundskaber, viden og færdigheder inden for humanistiske, naturvidenskabelige og samfundsvidenskabelige områder og opnår indsigt i de historiske og aktuelle forudsætninger for vores kultur, normer og folkestyre, og derigennem mulighed for aktiv medvirken i demokratiet. I gymnasial sammenhæng lægges særlig vægt på det boglige og det kundskabsmæssige, fordi de gymnasiale uddannelser er studieforberedende. Der skal opnås kundskaber og viden gennem uddannelsens fagrække, der sikrer eleven almindelig og forudsætninger for videre studier.

Dannelse

Dannelsesbegrebet siger noget om, hvordan individets vidensopbygning skaber personlig modning og udvikling i relation til dets optagelse i og formning af fællesskaber (samfund, kultur, økonomi, arbejde; lokalt, nationalt, internationalt), og om forholdet mellem de kundskaber, som anses for afgørende for deltagelse i de fællesskaber, som er almene, og hvilken type af karaktertræk og egenskaber, der skal fremmes hos eleverne.

Dannelsesbegrebet er derfor afgørende at fastholde. Det tjener som en vægtig ledestjerne for aktørerne i de gymnasiale uddannelser, og det afspejler en politisk vilje til udvikling af kundskaber, som rækker videre end arbejdsmarkedets behov her og nu. Det er ligeledes afgørende, at almindelsen hviler på et fundament af usvækket faglighed; ikke en uforanderlig faglighed, men på viden og kundskaber, som historisk udvikler sig og som må omsætte sig gennem de gymnasiale uddannelsers elever i lyset af den tid, de skal virke i. Ellers tilgodeser man hverken traditionen eller fremtiden.

Styrket almindelse

Dannelse er både knyttet til faglige kundskaber såvel som til generel indsigt i, hvilke normer der gælder i et moderne demokratisk samfund.

De gymnasiale uddannelser skal derfor forberede eleverne til at leve i et samfund som det danske med frihed og folkestyre samt udvikle og styrke elevernes demokratiske dannelse, blandt andet ved at styrke elevernes kendskab til og respekt for grundlæggende friheds- og menneskerettigheder, herunder ligestilling mellem kønnene.

Derfor skal man på alle gymnasiale uddannelser møde en skolekultur, der bygger på åndsfrihed og oplysning og derigennem opnå forudsætninger for medbestemmelse, medansvar, rettigheder og pligter. Og derfor skal man på alle uddannelser sikre, at eleverne via fagene opnår forudsætningerne til at forholde sig kritisk, selvstændigt og ansvarligt til de nationale, internationale og teknologiske udfordringer, de møder i det moderne samfund.

For at styrke den almene dannelse vil aftaleparterne derfor sikre:

- at elevernes almindelse og studiekompetence opnås på grundlag af et styrket fundament af kundskaber og viden i de enkelte fag
- at målene for almindelse og studiekompetence opfyldes gennem uddannelsernes kombination af faglig bredde og dybde og gennem samspillet mellem fagene i løbet af det samlede gymnasieforløb
- en fælles formålsparagraf for de gymnasiale uddannelser, der fastlægger uddannelsernes dannelsesopgave og studieforberedende opgave.

Bedre og kortere grundforløb

Grundforløbet skal kvalificere elevernes endelige valg af studieretning og forbedre elevernes muligheder for at gennemføre den valgte studieretning.

Forligskredsen er derfor enig om, at grundforløbet på de treårige gymnasiale uddannelser fremover skal gøres kortere og mere målrettet for at give eleverne en bedre start i gymnasiet, hvor afklaring af faglige interesser og forudsætninger med henblik på valg af studieretning er i fokus. Derved får grundforløbet en mere direkte betydning for og sammenhæng med det videre uddannelsesforløb.

Grundforløbet skal tydeliggøre de faglige krav

Grundforløbet skal være et tre måneder langt afklaringsforløb for elever på de treårige gymnasiale uddannelser. Forløbet skal udgøre tre måneder og afsluttes senest første uge i november. Forløbet skal introducere eleven til studieretningernes fagområder og fag og til de typer videregående uddannelser, som den enkelte studieretning er målrettet mod. Forløbet skal udfordre eleven, og eleven skal i forløbet stifte bekendtskab med de faglige krav, som stilles i gymnasiet som helhed og i studieretningerne, inden eleven foretager sit valg af studieretning i slutningen af grundforløbet.

Obligatoriske evalueringssamtaler i grundforløbet

Grundforløbet skal indeholde mere evaluering og feedback for eleven, så elevens faglige niveau og reelle muligheder for at gennemføre det kommende studieretningsforløb tydeliggøres.

Elevens forhåndstilkendegivelse af ønsket studieretning ved ansøgning om optagelse erstattes af en evalueringssamtale undervejs i grundforløbet. Samtalen skal afdække elevens faglige niveau og elevens ønsker til videre uddannelse. På den måde får eleven et bedre grundlag for at vælge den rigtige studieretning. Det sikres desuden, at eleven ud over den obligatoriske evalueringssamtale modtager vejledning, der i øvrigt kvalificerer elevens karriereønsker og uddannelsesvalg.

Mulighed for skift mellem uddannelserne

Grundforløbet skal – ud over at kvalificere elevens valg af studieretning - kvalificere elevens uddannelsesvalg. Grundforløbet skal derfor have en længde og et omfang på de treårige gymnasiale uddannelser hhx, htx og stx, som understøtter, at uddannelserne opfattes som ligeværdige gymnasiale uddannelser, og at eleverne så problemfrit som muligt har mulighed for at skifte til en anden gymnasial ud-

dannelse under eller efter grundforløbet, hvis dette bedre passer til elevens faglige forudsætninger og interesser og ønsker for videre uddannelse.

Hvis eleven skifter til en anden ungdomsuddannelse i løbet af grundforløbet, skal det ikke længere opgøres som frafald fra uddannelsen, men som omvalg til en anden ungdomsuddannelse. Det sikres, at der også er skiftemuligheder i forbindelse med grundforløbet fra de gymnasiale ungdomsuddannelser til erhvervsuddannelserne, herunder eux-uddannelse.

Karakterer fra grundforløbet skal på eksamensbeviset

På stx skal naturvidenskabeligt grundforløb og almen sprogforståelse afsluttes med interne prøver, som tæller med på eksamensbeviset med en samlet vægt på 0,5. På hhx og htx skal der udvikles grundforløbsprøver, som er tilpasset uddannelsernes profil. Prøverne skal tælle med på eksamensbeviset med en samlet vægt 0,5.

Styrket sammenhæng i vejledningen mellem grundskole og gymnasiale uddannelser

Forligskredsen ønsker at styrke sammenhængen i vejledningen mellem grundskole og gymnasiale uddannelser ved at indføre et krav om, at elever, som optages i gymnasiet, skal dokumentere at have gennemført en række afklaringsaktiviteter på såvel det erhvervsfaglige som det gymnasiale område, hvor de er blevet udfordret på deres valg af ungdomsuddannelse. Arbejdet med den åbne skole er en vigtig del af indsatsen for at integrere udskolingen i det omgivende samfund og skabe bedre sammenhæng mellem skole, uddannelse og arbejdsmarked for den enkelte elev.

Eleverne skal i udskolingen have arbejdet systematisk med, at dette dokumenteres i en studievalgportfolio, som eleven selv arbejder med løbende. Eleven skal heri angive faglige interessefelter og kendskab til den ansøgte institutions uddannelsesudbud. Dokumentationen vedlægges ved tilmeldingen til ungdomsuddannelsen og oversendes til den uddannelsesinstitution, som eleven optages på.

Studievalgportfolioen indgår i relevante aktiviteter i grundforløbet og danner baggrund for den obligatoriske evalueringssamtale i grundforløbet. I forlængelse af nærværende aftale om reform af de gymnasiale uddannelser vil ministeren for børn, undervisning og ligestilling derfor søge opbakning hertil i de relevante aftale- og forligskredse.

Ligeværdige uddannelser med målrettede profiler

De tre treårige gymnasiale uddannelser (hhx, htx og stx) samt eux har forskellige fag og indhold, forskellige strukturer og udbydes på forskellige institutionstyper, henholdsvis erhvervsskoler og almene gymnasier. Alle uddannelserne giver eleverne generel studiekompetence, og uddannelserne er således ligeværdige, selv om de er målrettet forskellige fagområder og giver adgang til forskellige typer videregående uddannelser.

Det er vigtigt, at de unge vælger netop den gymnasiale uddannelse, som passer bedst til deres faglige forudsætninger og ønsker om videre uddannelse. Det kræ-

ver, at uddannelsesvalget foretages på et kvalificeret grundlag, og at den unge udfordres i valget for at reflektere over konsekvenser og muligheder i den konkrete uddannelse.

Forligskredsen er enig om, at tydeliggøre de gymnasiale uddannelsers profiler, så både forskellene og ligestillingen mellem uddannelserne bliver mere synlige. Som led i synliggørelsen af de gymnasiale uddannelsers ligestillede profiler indføres en række strukturelle ændringer i fagrækken på hver af de treårige gymnasiale uddannelser.

Enklere navne til uddannelserne

Fremover anvendes følgende nye betegnelser for de forskellige gymnasiale uddannelser:

Tabel 1
Oversigt over fremadrettede betegnelser for uddannelserne

Uddannelse/ eksamen	hf	hf-e	hhx	htx	stx	studenterkursus	eux
Uddannelse	Uddannelsen til hf-eksamen	Hf-enkeltfag	Uddannelsen til merkantil studentereksamen	Uddannelsen til teknisk studentereksamen	Uddannelsen til almen studentereksamen	Toårig uddannelse til almen studentereksamen	Erhvervsuddannelse med gymnasiale fag
Eksamen	Hf-eksamen (evt. med overbygning)	Højere forberedelseseksamen	Merkantil studentereksamen	Teknisk studentereksamen	Almen studentereksamen	Almen studentereksamen	Erhvervsfaglig studentereksamen
Forkortelse	Hf (evt. med overbygning)	Hf-e	hhx	htx	stx	Toårig stx	eux
Betegnelse for deltagerne	Elever	Kursister	Elever	Elever	Elever	Elever	Elever
Betegnelse for beståede deltagere	Studenter	Studenter	Studenter	Studenter	Studenter	Studenter	Studenter

Falles lovgivning og tydelig profil for de erhvervs-gymnasiale uddannelser

De tre uddannelseslove for stx, hhx og htx samt hf sammenskrives til én lov for at sikre enklere regler. I lovens formålsparagraf uddybes det, at de fire uddannelser har hver sin selvstændige profil.

Samarbejde på tværs af uddannelser og institutioner

Det skal være muligt for skoler, der udbyder flere uddannelser eller indgår i campus-samarbejder at udnytte de åbenlyse muligheder for at samlæse på tværs af uddannelserne i visse fag og på den måde give eleverne flere muligheder. Det samme gælder for samlæsning internt i uddannelserne, for eksempel for at imødekomme elevers ønske om bestemte studieretninger eller fag. I dag kan det især være vanskeligt på mindre skoler.

Klassedannelsen skal på den ene side understøtte grundtanken i studieretningsgymnasiet om fagligt samspil mellem studieretningsfagene og elevernes sociale og faglige tilhørsforhold i den studieretning, de har valgt. På den anden side skal klassedannelsen være så fleksibel, at elevers ønsker om bestemte studieretninger og fag i høj grad kan imødekommes.

Det skal være muligt, at elever fra to eller flere studieretninger, der ikke kan oprettes som enkeltstående studieretningsklasser, kan samles i en blandet studieretningsklasse, hvor de undervises samlet i de fleste fag. Herved opnås større frihedsgrader end i dag til at oprette studieretninger med lille søgning, og samtidig fastholdes princippet om, at eleverne går i én stamklasse, hvor de har det meste af deres undervisning. Skolens leder har det pædagogiske ansvar for at sikre, at det er muligt at tone undervisningen til elevernes forskellige studieretningsprofiler. Beslutningen om at etablere blandede studieretningsklasser – og omfanget af fag, der samlæses – skal derfor bygge på en konkret faglig vurdering.

Elever fra forskellige uddannelser skal kunne samlæses i visse fag, når de på grund af lille søgning ikke kan oprettes i hver uddannelse. I dag er denne mulighed begrænset til valgfag (med visse undtagelser). For eksempel skal det være muligt at samlæse elever i fremmedsprog, uanset om eleverne har det pågældende sprogfag som studieretningsfag, som obligatorisk 2. fremmedsprog eller som valgfag. Endelig skal det være muligt i et vist omfang at oprette særskilte hold på tværs af studieretninger og uddannelser for at tilgodese elever med en særlig profil, fx eliteidrætsudøvere, særlige talenter eller elever med særlige udfordringer.

De udvidede muligheder for samlæsning ændrer ikke på, at fagenes læreplaner fortsat skal være tonet til de enkelte uddannelser, og at undervisningen skal tones i forhold til den pågældende studieretning. I blandede klasser må toningen af undervisningen derfor så vidt muligt indgå i den pædagogiske tilrettelæggelse.

KORA (Det Nationale Institut for Kommuners og Regioners Analyse og Forskning) har foretaget en evaluering af campusdannelser for Ministeriet for Børn, Undervisning og Ligestilling. På den baggrund er forligskredsen enig om, at der skal udarbejdes et samlet campusudspil. Campusudspillet skal indeholde konkrete forslag til, hvordan institutionerne får bedre mulighed for at indgå i en campusdannelse. Der afsættes en pulje for at støtte etablering af campusdannelse og campussamarbejde.

Vurdering af geografisk tilgængelighed til de erhvervs-gymnasiale uddannelser

For at sikre, at alle kommende gymnasielever så vidt muligt har reel adgang til de forskellige typer gymnasiale uddannelser, skal der foretages en analyse af den geografiske fordeling af de nuværende gymnasiale udbud. Det primære formål med analysen er at afdække de områder i landet, hvor der måtte mangle et erhvervs-gymnasialt udbudssted (htx). Det er målet, at især elever til htx ikke opgiver at søge uddannelsen på grund af geografiske barrierer.

I områder, hvor det sandsynliggøres, at der mangler et erhvervs-gymnasialt udbud, kan skolesamarbejder og udlagt undervisning være en vej til at få oprettet nye udbudssteder. Egentlige nye udbudssteder kan også komme på tale. Der tilstræbes fleksible, lokale løsninger for uddannelsesudbud, hvor institutionsstrukturen i området udnyttes bedst muligt. Det gælder både samarbejder mellem fx handels- og tekniske skoler og mellem erhvervsskoler og almene gymnasier.

Bedre adgang for htx-studenter til relevante humanistiske bacheloruddannelser

Det skal være lettere for htx-studenter at få adgang til humanistiske uddannelser. Derfor skal det drøftes med de relevante institutioner, hvordan htx-studenter med en relevant faglig profil som fx kommunikation og it A kan få direkte adgang til visse it-orienterede bacheloruddannelser ved de humanistiske fakulteter. I dag er adgang typisk ikke muligt uden forudgående faglig suppleringskursus.

Mulighed for tilskud til gymnasial undervisning i udlandet

For at ligestille de gymnasiale uddannelser skal det efter et års studier i Danmark fremover være muligt for alle elever på de gymnasiale uddannelser at søge om tilskud til at betale for en international eksamen i udlandet. Eksamen skal være på niveau med den danske uddannelse, og den skal give adgang til videregående uddannelser i Danmark. Denne mulighed har tidligere været begrænset til stx-elever.

Fokuserede studieretninger med fremtidsperspektiv

Der er behov for studieretninger med en større grad af gennemskuelighed til gavn for elever, forældre, lærere og vejledere. Det skal være overskueligt for eleverne at vælge studieretning, der skal være intern sammenhæng mellem fagene i hver enkelt retning, og studieretningerne skal pege tydeligt frem mod de videreuddannelsesmuligheder, de forbereder til.

For mange studieretninger giver i dag ikke eleverne gode kort på hånden, når de skal søge videregående uddannelser. Det betyder, at mange unge tvinges til at gå omveje i uddannelsessystemet. Det kan for eksempel være gymnasiale suppleringskurser (GSK), som forsinker eleverne i deres uddannelse.

Forligskredsen er enig om, at elevernes valg af studieretning skal være mere overskueligt, og at studieretningerne skal give direkte adgang til videregående uddannelser inden for beslægtede fagområder.

Bedre og færre studieretninger

For at skabe et mere ensartet og overskueligt studieretningsudbud på både store og små gymnasier begrænses kombinationerne til en række centralt fastlagte studieretninger, så der fremover er 18 studieretninger i stx, 13 studieretninger i hhx og 18 studieretninger i htx. En oversigt over de fremtidige studieretninger i de tre uddannelser er vedlagt som bilag.

Et mere målrettet udbud med færre studieretninger og studieretningsfag betyder desuden, at der gives bedre plads til, at også obligatoriske fag og valgfag indgår i samarbejde på lige fod med studieretningsfag.

Udviklingen i søgemønstret til studieretningerne følges og forelægges forligskredsen.

Studieretninger med videreuddannelsesperspektiv

Studieretningerne er grupperet inden for de faglige hovedområder, der findes i den pågældende uddannelse. Studieretningerne har en tydelig faglig profil og er målrettet mod de videregående uddannelser inden for det pågældende fagområde. De fokuserede studieretninger gør det lettere at vejlede eleverne, når de skal vælge studieretning (jf. afsnit om grundforløbet), og at hjælpe eleverne til at nå en faglig afklaring og et perspektiv for videregående uddannelse (jf. afsnit om karrierelæring).

To centralt fastlagte fag på AA- eller AB-niveau i hver studieretning

For at skabe et ensartet fagligt niveau på tværs af studieretninger indgår der som udgangspunkt to centralt fastlagte fag på A-niveau eller et fag på A-niveau og et fag på B-niveau i hver studieretning. De nye studieretninger sikrer i de fleste tilfælde, at eleverne gennem deres studieretningsvalg opfylder de krav om fag og niveauer, der gælder for uddannelsen, og samtidig at eleverne i stort set alle studieretninger har mindst to frie valg.

Med kun to fag i studieretninger sættes der øget fokus på det faglige samspil mellem studieretningsfag, obligatoriske fag og valgfag.

Valgfag indgår i uddannelsen med samme betydning som studieretningsfag og obligatoriske fag, og valgfaget skal sikre en bredde i almindelsen og den gymnasiale fagrække. Skolerne skal derfor udnytte de udvidede muligheder for samlæsninger til at sikre et bredt udbud af valgfag, ligesom skolerne i videst muligt omfang skal imødekomme elevers ønsker om at udnytte de frie valg til at få bestemte valgfag på B-niveau

Naturvidenskabelige og sproglige profiler med tre centralt fastlagte fag

Enkelte studieretninger har tre fastlagte fag. Dels naturvidenskabelige studieretninger, hvor der i nogle tilfælde kræves tre centralt fastlagte fag, for at eleverne opnår adgang til relevante videregående uddannelser. Dels sproglige studieretninger med tre eller fire sprog (to på A-niveau) for at sikre mulighed for fordybelse i sprogene.

Stærke sprogprofiler

Forligskredsen er enig om, at flere elever skal opnå sprogkompetencer på et højere niveau, og flere elever skal vælge sprog. Derfor er det blandt andet afgørende, at eleverne i de gymnasiale uddannelser bygger ovenpå de sprogkunderskaber, de opnår i grundskolen, uanset om de vælger fortsætter- eller begynderprog i de gymnasiale uddannelser.

Strukturen i de nye studieretninger fremmer derfor, at flere skal vælge fortsætterprog, herunder spansk, der etableres som fortsættersprog. I studieretninger, hvor eleverne i alt har to sprog, kan tysk A og fransk A udbydes som både fortsætter-

og begyndersprog. Andre begyndersprog end fransk og tysk, for eksempel spansk som begyndersprog, kan udbydes i studieretninger, hvor eleverne har tre (eller flere) sprog for at styrke den sproglige indlæring ved, at sprogfagene understøtter hinanden. For eksempel kan der udbydes en studieretning med engelsk A, spansk begynder A og latin C. Derudover kan spansk begynder A fortsat vælges som 2. fremmedsprog af alle elever i stx og hhx, på lige fod med en række andre sprog.

Der gives desuden mulighed for øget søgning mod sprogfagene og for øget fordybelse i sprogfagene ved at undtage elever med en stærk sprogprofil fra de nye krav om matematik og et naturvidenskabeligt fag på B-niveau.

En national sprogstrategi skal bl.a. sikre, at fødekæden styrkes fra folkeskolens 2. fremmedsprog til fortsættersprog i gymnasiet.

Det er vanskeligt at forudsige, hvordan de ændrede strukturer for 2. fremmedsprog vil påvirke elevernes valgmønstre, herunder om de har den tilsigtede virkning. Derfor skal udviklingen i elevernes valgmønstre i forhold til sprog følges og forelægges forligskredsen, da målet er at øge andelen af studenter, der har tre eller flere sprog.

Etablering af spansk som fortsættersprog

For at opretholde en sproglig mangfoldighed og fastholde ønsket om stærke sproglige kundskaber oprettes spansk som fortsættersprog, da spansk er under etablering som 2. fremmedsprog i folkeskolen. Spansk som fortsættersprog vil kunne indgå i studieretninger på samme måde som de øvrige fortsættersprog, for de elever, som har haft spansk som 2. fremmedsprog i folkeskolen. Der udformes en læreplan for spansk som fortsættersprog.

Naturvidenskabelig studieretning med matematik B

Matematik A indgår i de fleste naturvidenskabelige studieretninger, men for at skabe motivation for fagområdet, oprettes en attraktiv biologisk-kemisk naturvidenskabelig studieretning med matematik B, som skal motivere og klæde eleverne godt på til for eksempel en professionsbacheloruddannelse inden for sundhed eller naturvidenskab.

Profolfag på A-niveau skaber faglig sammenhæng

For at sikre almindelsen og den faglige sammenhæng i bestemte studieretningsprofiler har eksempelvis samfundsfag A i stx, virksomhedsøkonomi A i hhx og teknologi A i htx fortsat status som studieretningsfag, selvom de ikke kræves på A-niveau for at give adgang til videregående uddannelse.

Lokale studieretninger med særlig profil

For at skabe rum for at enkeltskoler kan udbyde lokale studieretninger med særlige fag eller med en særlig faglig profil, indføres en mulighed for at opnå dispensation. Det betyder, at en skole med et særligt uddannelsesmiljø eller med en bestemt faglig ekspertise kan ansøge om at udbyde en lokal studieretning inden for det pågældende fagområde. Lokale studieretninger skal opfylde samme krav til

fagligt niveau som de centralt fastsatte studieretninger, og de skal give adgang til relevante videregående uddannelser.

Understøttelse på UddannelsesGuiden.dk

UddannelsesGuiden.dk skal også fremover fungere som en portal, der understøtter de unge med informationer i forbindelse med deres valg af ungdomsuddannelse. For at sikre, at den unge udfordres og understøttes i valg af gymnasial uddannelse og studieretning, skal UddannelsesGuiden udbygges, så siden tydeligt oplyser den unge om, hvad de forskellige valg af fag og studieretning betyder for adgangen til videregående uddannelser og de eventuelle konsekvenser i forhold til gymnasial supplering.

Yderligere specialiseringsmuligheder for private gymnasieskoler, hvad angår udbud og oprettelse af studieretninger og færre obligatoriske fag

De private gymnasieskoler frigøres for kravet om at udbyde og oprette mindst én humanistisk og én naturvidenskabelig studieretning. Skolerne får mulighed for yderligere profilering ved at kunne erstatte visse obligatoriske C-niveauer, dog ikke matematik, fysik, samfundsfag eller religion, med andre fag og niveauer fra den gymnasiale fagrække. Herved får skolerne mulighed for at profilere sig i en bestemt faglig retning.

Derudover får de private gymnasieskoler mulighed for at fastlægge det faglige stof i idræt og i det kunstneriske fag, så de står mål med, men ikke nødvendigvis er magen til fagene i fagrækken. Eleverne skal fortsat til prøve i henhold til de faglige mål, der indgår i læreplanen for fagene.

I forlængelse af aftalen vil forligskredsen drøfte, hvordan tilsynet yderligere sikrer, at de private gymnasier lever op til uddannelsernes formål om at forberede eleverne til medbestemmelse, medansvar, rettigheder og pligter i et samfund med frihed og folkestyre.

Principper for fordeling af elever ved optagelse på de gymnasiale uddannelser

Ministeren for børn, undervisning og ligestilling vil i forlængelse af nærværende aftale om reform af de gymnasiale uddannelser og med inddragelse af forligskredsen fastlægge nye principper for elevfordeling ved optagelse på de gymnasiale uddannelser.

Fagligt og niveaumæssigt løft af naturvidenskab og matematik

Som det er i dag, vælger for få unge naturvidenskab eller matematik i de gymnasiale uddannelser, hvilket også afspejles i optaget på de naturvidenskabelige, tekniske eller sundhedsvidenskabelige videregående uddannelser.

Naturvidenskab og matematik skal styrkes, både for at understøtte, at flere elever får interesse for disse fagområder, og for at sikre, at alle elever i stx får en bred naturvidenskabelig dannelse og en grundlæggende naturfaglig viden.

Obligatorisk matematik B i hhx og stx for de fleste

For at styrke elevernes matematiske kompetencer og reducere deres suppleringsbehov efter gymnasiet skal matematik B være obligatorisk i hhx og stx. Det skal gælde for langt de fleste med undtagelse af elever med stærk sprogprofil. I stx undtages elever med tre sprog på mindst AAB-niveau eller med flere end tre sprog fra kravet om matematik på B-niveau. I hhx gælder det alle elever med tre eller flere sprog.

Det niveaumæssige løft skal ses i sammenhæng med en generel indsats for matematik, som omfatter nedsættelse af en matematikkommission, der blandt andet skal give forslag til udvikling af fagets indhold, didaktik og faglige overgange fra grundskole til gymnasiale uddannelser og videre til videregående uddannelse. Indsatsen skal desuden ses i sammenhæng med et forventet højere niveau i matematik hos eleverne, når styrkelsen af faget i forbindelse med folkeskolereformen slår igennem.

Naturvidenskab i stx

Alle elever i stx skal fortsat have obligatorisk fysik og yderligere mindst to naturvidenskabelige fag på C-niveau (mindst to af fagene biologi, kemi og naturgeografi). Selvom biologi C og naturgeografi C ikke er specifikt adgangsgivende fag, så vækker disse fag ofte elevers interesse for naturvidenskaben, og de bidrager til en naturvidenskabelig breddeviden, der omfatter både den fysiske og den levende verden.

For elever i de naturvidenskabelige studieretninger indføres krav om *enten* fire naturvidenskabelige fag *eller* om tre naturvidenskabelige fag på mindst B-niveau eller på ABC-niveau. Disse muligheder skaber incitament til at vælge naturvidenskab på A- og B-niveau, hvilket giver yderligere faglig fordybelse.

Elever i sproglige studieretninger kan erstatte et naturvidenskabeligt fag på C-niveau (dog ikke fysik) med latin C.

Obligatorisk naturvidenskab B i stx

Det tidligere krav om, at alle elever skal have mindst ét af fagene biologi, fysik, kemi eller naturgeografi på minimum B-niveau, genindføres. Elever med tre eller flere sprog undtages fra kravet. Et af de naturvidenskabelige C-niveauer (dog ikke fysik) kan erstattes af et ekstra naturvidenskabeligt B-niveau. For elever i de naturvidenskabelige studieretninger gælder dog, at det fjerde fag kun kan udgå, hvis de tre andre fag er på mindst B-niveau eller på ABC-niveau, jf. ovenfor. Disse muligheder skaber incitament til at vælge naturvidenskab på A- og B-niveau, hvilket giver yderligere faglig fordybelse.

Nyt og tidssvarende it-fag

Informatik indføres som et moderne almindende og studieforberedende it-fag, og det afløser en række af de nuværende it-fag. I stx skal informatik kunne erstatte et af de naturvidenskabelige fag – bortset fra fysik – på både C- og B-niveau. I htx skal informatik C kunne erstatte faget kommunikation og it C, og faget indgår desuden som studieretningsfag på B-niveau. I hhx indføres informatik C som obligatorisk fag samt som studieretningsfag på B-niveau. Faget kan

desuden udbydes som valgfag på både C- og B- niveau i alle uddannelser. I dialog med de relevante videregående uddannelser skal det belyses, hvordan rekruttering af lærere med de rette faglige kompetencer til at undervise i det nye it-fag kan fremmes.

Geovidenskab A og bioteknologi A gøres til permanente fag

De to fag geovidenskab A og bioteknologi A føjes til fagrækken i stx og htx i en variant tilpasset den enkelte uddannelses profil. Fagene har kørt som forsøgsfag i en række år med gode resultater.

Omlægning af naturvidenskabeligt grundforløb i stx

Det naturvidenskabelige grundforløb (NV) skal gentænkes med vægt på naturvidenskabelig dannelse. Forløbet skal fortsat fungere som introduktion til naturvidenskabelig tankegang og metode. NV skal fremover bestå af 45 timer, der hentes fra de timer, der er afsat til naturvidenskabelige fag og matematik. NV afsluttes med en intern prøve, hvor karakteren tæller med på eksamensbeviset.

National strategi for naturvidenskab

I samarbejde med interessenter skal der laves en naturvidenskabsstrategi, der sikrer bedre sammenhæng mellem den naturvidenskabelige undervisning i folkeskolen, i gymnasiet og på de videregående uddannelser, ligesom koblingen til og samarbejdet med erhvervslivet skal styrkes.

Gymnasiale suppleringskurser

De gymnasiale suppleringskurser (GSK) er et relevant tilbud til studenter, der kan have behov for at aflægge prøve i et eller flere fag for at kunne opfylde de obligatoriske adgangskrav til en bestemt videregående uddannelse. Som GSK fungerer i dag er der imidlertid et incitament til karakterspekulation, fordi elevens resultater fra GSK ikke tæller med i det gennemsnit, der skal bruges ved optag på videregående uddannelse.

Karakterer fra suppleringsfag skal tælle med i gennemsnittet

For at forhindre karakterspekulation skal karakterer i suppleringsfag tælle med i det karaktergennemsnit, der benyttes ved optagelse på videregående uddannelse. Indregning af karakterer fra suppleringsfag skal ske sådan, at der ikke opstår et incitament til at udskyde fag til suppleringsfag på GSK for at forøge karaktergennemsnittet, og således at allerede optagne kommende studerende, som ikke skal supplere, kan være sikre på studiepladsen. Indregning af karakterer fra suppleringsfag skal derfor ske sådan, at GSK-karakterer ikke kan hæve gennemsnittet. Gennemsnittet kan således kun enten blive bevaret eller blive sænket.

Hvis GSK-karakterer kunne trække det genberegnete gennemsnit op, kunne dette medføre, at allerede optagne kommende studerende på videregående uddannelser kunne miste deres plads til fordel for studenter med et forhøjet genberegnet gennemsnit. Dette ville være uholdbart i forhold til retssikkerheden i forbindelse med optag på de videregående uddannelser.

Initiativet skal omfatte alle, der tager supplerende fag med henblik på optag på videregående uddannelse. Det gælder derfor både studenter, der tager kurser ved GSK, på hf-enkeltfag eller på adgangskurser til ingeniøruddannelserne, herunder kursister, der er optaget på baggrund af eux. Den konkrete beregning af det nye karaktergennemsnit til brug ved optag på videregående uddannelse vil ske ved hjælp af it-systemer, så ekstra administrativt besvær undgås.

Bilag

Oversigt over fremtidige studieretninger i stx

Hovedområde	Fag 1	Fag 2	Evt. fag 3
Naturvidenskab (6 studieretninger)	Matematik A	Fysik B	Kemi B
	Matematik A	Fysik B	Kemi A
	Matematik A	Fysik A	Kemi B
	Matematik A	Bioteknologi A	Fysik B
	Matematik A	Geovidenskab A	Kemi B
	Biologi A (*)	Kemi B	
Samfundsvidenskab (4 studieretninger)	Samfundsfag A	Matematik A	
	Samfundsfag A (*)	Engelsk A	
	Samfundsfag A (*) (***)	Tysk fortsætter A/Tysk begynder A	
	Samfundsfag A (*) (***)	Spansk fortsætter A/Fransk fortsætter A/Fransk begynder A	
Sprog (4 studieretninger)	Latin A (***)	Græsk A	
	Engelsk A (**)	Fortsætter- eller begynderprog A	Fortsætter- eller begynderprog mindst C
	Engelsk A (*) (***)	Tysk fortsætter A/Tysk begynder A	Samfundsfag B
	Engelsk A (*) (***)	Spansk fortsætter A/Fransk fortsætter A/Fransk begynder A	Samfundsfag B
Kunst (4 studieretninger)	Musik A (*)	Engelsk A	
	Musik A (*) (***)	Tysk fortsætter A/Tysk begynder A	
	Musik A (*) (***)	Spansk fortsætter A/Fransk fortsætter A/Fransk begynder A	
	Musik A	Matematik A	

Noter:

(*) Elever i disse studieretninger skal desuden have matematik på mindst B-niveau.

(**) Denne studieretning muliggør en række kombinationsmuligheder mellem sprogene. Hvis de tre sprog er på AAA-niveau eller AAB-niveau kan eleverne afslutte både matematik og naturvidenskab på C-niveau. Hvis de tre sprog er på AAC-niveau, skal eleverne have matematik på mindst B-niveau, men kan afslutte naturvidenskab på C-niveau.

(***) Elever i denne studieretning har desuden både engelsk og 2. fremmedsprog og er derfor firesprogede. De kan afslutte både matematik og naturvidenskab på C-niveau.

(****) To eller tre kombinationsmuligheder

Økonomi og marked

Hovedområde	Fag 1	Fag 2
Økonomi og marked (8 studieretninger)	Matematik A	Virksomhedsøkonomi A
	Matematik A	International økonomi A
	Virksomhedsøkonomi A (*)	International økonomi A
	Virksomhedsøkonomi A (*)	Informatik B
	Virksomhedsøkonomi A (*)	It A
	Afsætning A (*)	Virksomhedsøkonomi A
	Afsætning A (*)	Innovation B
	Afsætning A (*)	International økonomi A
Økonomi og sprog (4 studieretninger)	International økonomi A (*) (***)	Tysk fortsætter A/Tysk begynder A
	International økonomi A (*) (***)	Spansk fortsætter A/Fransk fortsætter A/Fransk begynder A
	Afsætning A (*) (***)	Tysk fortsætter A/Tysk begynder A
	Afsætning A (*) (***)	Spansk fortsætter A/Fransk fortsætter A/Fransk begynder A
Sprog (1 studieretning)	Fortsætter- eller begynderprog A (**)	Begynderprog A eller B eller Fortsættersprog mindst C

Noter:

(*) Elever i disse studieretninger skal desuden have matematik på mindst B-niveau.

(**) Denne studieretning muliggør en række kombinationsmuligheder mellem sprogene.

Eleverne har desuden engelsk A og er derfor tresprogede. De kan afslutte matematik på C-niveau.

(***) To eller tre kombinationsmuligheder

Oversigt over fremtidige studieretninger i htx

Hovedområde	Fag 1	Fag 2
Anvendt naturvidenskab (9 studieretninger)	Bioteknologi A	Samfundsfag B
	Bioteknologi A	Idræt B
	Bioteknologi A	Matematik A
	Matematik A	Fysik A
	Matematik A	Kemi A
	Matematik A	Geovidenskab A
	Matematik A	Biologi B
	Matematik A	Informatik B
	Matematik A	Programmering B
Teknologi (3 studieretninger)	Teknologi A	Matematik A
	Teknologi A	Samfundsfag B
	Teknologi A	Design B
Kommunikationsteknik (6 studieretninger)	Kommunikation og it A	Matematik A
	Kommunikation og it A	Programmering B
	Kommunikation og it A	Tysk fortsætter B
	Kommunikation og it A	Fransk fortsætter B /Spansk fortsætter B (*)
	Kommunikation og it A	Samfundsfag B
	Kommunikation og it A	Design B

Note:

Matematik B er allerede i dag obligatorisk for alle elever i htx.

(*) To kombinationsmuligheder.

Styrket faglighed

De gymnasiale uddannelser har til formål at give eleverne en stærk faglighed og studiekompetence. Men kravene til de unges faglige og studiemæssige kompetencer både ændres og stiger. Forligskredsen er derfor enig om at styrke elevernes faglige færdigheder, kundskaber og opdatere fagligheden i de gymnasiale uddannelser, så den er i takt med samfundsudviklingen og ruste eleverne til at tage en videregående uddannelse. Gennem et alsidigt arbejde med faget skal eleverne opnå en dybdeforståelse af fagets kernestof og et højt niveau af viden.

Brede faglige kompetencer

Almindennelse og studieforberedelse opnås gennem de faglige mål i de enkelte fag. De rummer krav til viden, færdigheder og kompetencer. Som led i en generel styrkelse af faglighed og dannelse – og i lyset af samfundsudviklingen – vil forligskredsen fremhæve, understrege og opdatere nedenstående blandt de eksisterende krav til elevernes faglige kundskaber og kompetencer:

Styrket demokratisk forståelse

Demokrati og medborgerskab skal styrkes yderligere i de gymnasiale uddannelser, så det sikres, at eleverne kender de værdier, rettigheder og pligter, som det demokratiske samfund rummer, og som eleverne skal kunne agere i som medborgere. Eleverne skal opnå forudsætninger for selvbevidsthed og omverdensbevidsthed.

Demokratisk medborgerskab kræver indsigt i meget forskellige forhold såsom personlig adfærd og deltagelse i fællesskaber, privatøkonomi og samfundsøkonomi, køn og identitet samt etik og moral.

De gymnasiale institutioner er en vigtig platform til at skabe en demokratisk kultur. De demokratiske ungdomsorganisationer kan bidrage til, at de unge får demokratisk dannelse og aktivt opfordres til at deltage i demokratiet. Forligskredsen er enig om, at ungdomsorganisationerne skal have lige adgangsvilkår til uddannelsesstederne – både de erhvervsfaglige, hf, almengymnasiale og erhvervsrettede gymnasier – for at sikre en åben politisk og mangfoldig debat.

Innovative, digitale og globale kompetencer samt karrierekompetencer

Elevernes innovative kompetencer skal styrkes, så eleverne lærer at anvende faglig viden og metoder til at undersøge og løse konkrete problemer. Det er væsentligt, at elever kan forholde sig til og arbejde med løsning af problemer, de ikke har mødt før. De innovative kompetencer skal både prioriteres i de enkelte fag og i faglige samspil.

Elevernes digitale kompetencer skal styrkes, så de lærer at anlægge et kritisk blik på digitale medier, herunder konsekvenserne af aktiviteter som eksempelvis seksual mobning. De skal lære at søge information og udøve kildekritik, samt lave selvstændige, digitale produktioner og lære at indgå i digitale fællesskaber, ligesom de skal lære at reflektere over til- og fravalg af digitale redskaber i forskellige sammenhænge. Målene skal afspejles i fagenes kernestof og i arbejds- og prøveformer. Udvikling af it-kompetencer skal opprioriteres i pædagogikumuddannelsen.

Elevernes globale kompetencer skal styrkes gennem målrettet arbejde med sprog- og kulturforståelse i undervisningen. Det skal gøre eleverne dygtigere til at anvende sprog og give dem indsigt i globale problemstillinger.

Endelig skal elevernes karrierekompetencer styrkes. Karrierelæring skal forankres i det daglige arbejde med fagene, når det er relevant i forhold til at opfylde de faglige mål. Eleverne skal opnå indsigt i fagenes anvendelse i det omgivende samfund, så de får konkrete erfaringer med faget i praksis. Karrierelæring kan endvidere ske via praktikophold og samarbejde med institutioner eller virksomheder og skal suppleres af bedre muligheder for individuel vejledning, som skal give eleverne forståelse for egne karrierespektiver og mulige uddannelsesvalg.

For at understøtte skolerne i at omsætte målene til konkret undervisning skal målene indgå i relevante læreplaner i de gymnasiale fag, og de skal tilpasses den enkelte uddannelses faglige profil.

Bedre talenttilbud

Forligskredsen er enig om at styrke talentindsatsen på skolerne, så talentfulde elever for eksempel kan gennemføre dele af uddannelsen hurtigere, så de får tid til flere fag på højt niveau, eller så de får mulighed for at fordybe sig yderligere i et område.

Bedre tilbud til talentfulde elever

De nuværende talentindsatser gennemgås for at finde de initiativer, der virker bedst. Der skal sikres forbedrede muligheder for elevers deltagelse i talentinitiativer som fx Akademiet for Talentfulde Unge, Unge Forskere og Science Talenter. Muligheden for særligt tilrettelagte forløb for Team Danmark-elever opretholdes, mens de eksisterende muligheder for særligt tilrettelagte forløb for elever med et særligt kunstnerisk talent udvides til også at omfatte andre områder end musik og billedkunst, såsom ballet, drama, mv. Der skal være mulighed for, at dygtige elever kan bidrage til undervisningen af andre elever til gavn for begge parter læring.

Faglig fordybelse og forenkling af fagenes samspil

Forligskredsen er enig om at målrette fagligheden i gymnasiet gennem bedre tid til faglig fordybelse i fagene.

Afskaffelse af almen studieforberedelse på stx

Almen studieforberedelse (AT) afskaffes som ramme for de flerfaglige forløb på stx, og den obligatoriske mundtlige prøve afskaffes også. Fagene skal ikke længere afgive timer til AT, men forpligtes fortsat til fagligt samspil. Der stilles i læreplanerne krav om, at eleverne skal behandle komplekse problemstillinger i såvel de enkelte fag som i samspillet mellem fagene og lære at foretage faglige metodeovervejelser. Der skal i det samlede gymnasieforbølge afsættes elevtid til selvstændigt skriftligt arbejde i forbindelse med samspil mellem fag.

Nytænkning af studieområdet på hhx og htx

På hhx og htx nytænkes studieområdet, så det i højere grad understøtter uddannelsernes erhvervsrettede profiler. Studieområdets indhold og struktur forenkles,

så det bliver lettere for skolerne at omsætte målene til konkret undervisning. Forløbet afsluttes med et skriftligt studieområdeprojekt i kombination med en mundtlig prøve. Erhvervs-case gøres til et obligatorisk fagligt samspil mellem virksomhedsøkonomi og afsætning, men skal ikke længere være en del af studieområdet.

Styrkelse af studieretningsprojektet (SRP)

Fagligt samspil og træning af elevernes skriftlige kompetencer prioriteres ved at styrke studieretningsprojektet (SRP). Der skal løbende i gymnasietiden indgå flerfaglige forløb, som forbereder eleverne til arbejdet med studieretningsprojektet (SRP). Som en del af disse forløb skal der indgå arbejde med basal videnskabsteori og faglig metode i et omfang på minimum 20 timer, og der skal kunne spørges ind til det i den mundtlige eksamen i studieretningsprojektet (SRP).

Eleverne skal fremover til mundtlig prøve på baggrund af SRP'en. Rammerne for vejledning forbedres. Ud af et samlet timetal på 50 timer øremærkes de 20 til vejledning og SRP-aktiviteter med tilstedeværelse af en lærer. Vejledningen tilrettelægges af den enkelte lærer, men kan både indeholde elementer af individuel vejledning og vejledning til grupper af elever. Mere af vejledningstiden skal bruges på feedback på baggrund af løbende produktkrav i vejledningsfasen, fx aflevering af mindre tekstuddrag, udfoldede opgavedispositioner eller mindre synopsis.

Studieretningsprojektet (SRP) skrives som hovedregel i to fag, hvoraf mindst et fag er på A-niveau og mindst et fag er et studieretningsfag. Dermed kan fag på C-niveau indgå i studieretningsprojektet, hvis det andet fag er på A-niveau. Projektets problemstilling behøver ikke at have lige stor vægt i forhold til de to indgående fag. Der gives samtidig mulighed for, at SRP kan skrives i kun ét fag på A-niveau, hvis det valgte emne egner sig bedst til et étfagligt projekt. Faglæreren godkender det étfaglige projekt efter en faglig dialog med eleven. Til grund for godkendelsen skal lægges lærerens skøn af emnets egnethed som henholdsvis tværfagligt og étfagligt projekt og elevens mulighed for at inddrage metodiske og videnskabsteoretiske overvejelser i projektet.

I hhx og htx afskaffes SRP, og i stedet indføres et studieområdeprojekt (SOP) som led i en nytænkning af studieområdet. I htx tilføres 20 ekstra timer til de 30 timer, der i dag er afsat til SRP, så der er lige vilkår for elever på de tre treårige uddannelser.

Mundtlig prøve i studieretningsprojektet og studieområdeprojektet

For at styrke en dybdeforståelse af komplekse faglige problemstillinger afsluttes SRP med en obligatorisk prøve, der både rummer vurdering af den skriftlige besvarelse og en tilhørende mundtlig eksamination. I vurderingen af det samlede projekt skal indgå elevens metodeovervejelser og anvendelse af basal videnskabsteori i projektet. Tilsvarende afsluttes SOP i hhx og htx med både en skriftlig besvarelse og en tilhørende mundtlig eksamination. Den mundtlige prøve skal tillige dokumentere elevens egen selvstændige præstation i udarbejdelsen af studieretningsprojektet og studieområdeprojektet.

Historie B i hhx

For at styrke almindannelsen i hhx udvides det nuværende obligatoriske fag samtidshistorie B, så faget også dækker ældre historiske perioder. Faget skifter navn til historie B, og det tilføres 20 timer ekstra, så timetallet kommer op på 150 timer. Historie B i hhx vil fortsat have en faglig toning mod hhx-uddannelsens fagområder.

Skriftlighed i historie A i stx

For at styrke den digitale dannelse bredt og den faglige fordybelse i historie indføres et krav om en skriftlig dimension i historie A i stx i form af skriftlige produkter, som træner eleverne i informationssøgning, kildekritiske overvejelser og skriftlig formidling. Kravet til en skriftlig dimension i historie skal rummes inden for fagets undervisningstid og supplerer de gældende krav om fagets bidrag til udviklingen af elevernes studieforberedende skrivekompetencer og fagets deltagelse i de større skriftlige opgaver.

Idehistorie B som obligatorisk fag i htx

I htx indføres idehistorie B som obligatorisk fag. Fagets indhold ændres, så faget får et teknologihistorisk, et idéhistorisk og et almenhistorisk indhold, så indholdet dels styrker elevernes almindelse og dels understøtter uddannelsens teknologiske fag. I ændringen af fagets indhold skal det sikres, at faget fortsat bliver adgangsgivende til videregående uddannelser på linje med historiefaget i hhx. Timerne til faget findes inden for den eksisterende timeramme.

Øvrige fornyelser og ændringer af fag mv.

Der indføres i læreplanen i samfundsfag på C-niveau krav om indsigt i rettigheder og pligter i et demokratisk samfund, herunder indsigt i ligestilling mellem kønne.

Det obligatoriske fag erhvervsret C i hhx ændres, så faget i højere grad understøtter den erhvervsrettede profil i uddannelsen. Faget skifter navn til erhvervsjura, og der indføres desuden et B-niveau i faget.

Det obligatoriske fag international økonomi B i hhx tilføres flere timer, så faget i højere grad kan støtte udviklingen af elevernes skriftlige kompetencer og studiekompetencer. Faget får ny prøveform.

Der indføres en bindende progression mellem teknologi B og teknikfag A i htx. Teknikfagene i htx opdateres, og behovet for nye teknikfag undersøges.

Faget programmering indføres på B-niveau som studieretningsfag i htx.

Programmering indføres som genstandsfelt i det obligatoriske fag teknologi B i htx.

Valgfaget musik- og lydproduktion C i htx permanentgøres.

Et nyt fag, design og arkitektur, indgår som muligt obligatorisk kunstnerisk fag i stx. Faget har et almindende indhold, som omfatter sammenhænge mellem design og designhistorie, arkitektur og idéhistoriske strømninger.

Der igangsættes udvikling af et muligt nyt valgfag i tegnsprog. Behovet for faget og mulighederne for rekruttering af såvel lærere som elever til faget kortlægges, hvorefter denne kortlægning og udkast til forsøgslæreplan forelægges for forligskredsen.

Forsøg, udvikling og lokale styrkepositioner

Skolerne skal kunne afprøve nye veje til styrket faglighed og almindelse. Derfor vil der blive mulighed for at godkende fravigelser af reglerne som led i forsøgs- og udviklingsarbejdet. Denne mulighed for forsøg og udvikling gælder også for private gymnasieskoler. Forsøg skal evalueres, så der kan tages stilling til, om de ideer, der er afprøvet, bør indarbejdes i reglerne.

Derudover åbnes der for, at konkrete institutioner kan få godkendelse til at oprette særlige studieretninger, der bygger på lokale styrkepositioner og som afspejler en relevant og faglig stærk studieretning.

Udviklingen i søgemønstret til studieretningerne følges og forelægges forligskredsen.

Særlig indsats i matematik

Der er stor forskel på elevernes faglige niveau i matematik, og mange består ikke de skriftlige prøver ved eksamen – især de elever, der har matematik på B-niveau. Derudover har mange elever svært ved at anvende deres matematikfærdigheder i praksis. De oplever problemer, når de skal bruge matematikken på videregående uddannelse eller på jobbet. Derfor er forligskredsen enig om at igangsætte en særlig indsats for at skabe et bedre matematikfag i gymnasiet.

Nedsættelse af en matematikkommission

En hurtigtarbejdende matematikkommission skal give input til ændringer i fagets læreplaner og til initiativer, der kan styrke matematiske kompetencer bredt i uddannelsessystemet. Kommissoriet for matematikkommissionen skal forelægges til godkendelse i forligskredsen.

Obligatorisk matematik B for de fleste elever i stx og hhx

Hovedparten af eleverne i det almene gymnasium og på handelsgymnasiet skal have matematik på mindst B-niveau. De nuværende krav til det faglige niveau i matematik fastholdes, men elementer af faget, især på B-niveau, skal gøres mere virkelighedsnært og relevant, også i samarbejdet med andre fag. Elever med en stærk sproglig profil vil kunne afslutte faget på C-niveau for at få mulighed for fordybelse i sprogene.

Styrkelse af matematik på A-niveau

Ændringerne af matematikfaget skal endvidere omfatte matematik på A-niveau. Matematikkommissionen skal udarbejde forslag til, hvorledes fagligheden kan

løftes også på dette niveau. Elever, som vælger studieretninger med matematik på A-niveau, skal i overensstemmelse med opdelingen på studieretninger undervises i matematik på A-niveauhold, som dannes ved starten af studieretningsforløbet.

Elever, som ikke fra starten har valgt matematik på A-niveau, men som efterfølgende ønsker at løfte matematik B til A-niveau i 3.g, skal kunne gøre dette på særlige valghold i 3.g. Undervisningen på det særlige valghold skal gennemføres i forlængelse af undervisningen på det ordinære B-forløb og under hensyntagen til B-forløbets sammenhæng med studieretningsfagene. Det skal derfor sikres, at forslaget om at ændre matematik B også giver et godt grundlag for et højere fagligt niveau i matematik A. Matematikkommissionen skal udarbejde forslag til, hvorledes B-niveauet kan løftes til A-niveau.

Stærkere kobling af matematik til centrale fag

For at øge motivationen for matematikfaget og træningen i praktisk matematikanvendelse skal eleven præsenteres for emner, hvor matematik naturligt indgår som en faglig ressource, som uddyber eller strukturerer kernestof i et andet studieretningsfag på A-niveau. Der vil typisk være tale om de naturvidenskabelige fag eller samfundsfag i en studieretning. I hhx skal matematikfaget anvendes i et tæt samspil med de økonomiske fag, og i htx med både teknologiske og naturvidenskabelige fag. Eleven skal desuden lære at læse matematiske tekster og tekster, hvor matematik anvendes i andre faglige sammenhænge.

Obligatorisk intern prøve og årsprøver i matematik samt nye prøveformer i matematik

For både at kunne vurdere elevens matematiske færdigheder og evner for praktisk matematisk anvendelse indføres der nye prøveformer i mundtlig og skriftlig matematik.

Der indføres en skriftlig, intern prøve ved afslutningen af grundforløbet. Prøven skal afdække elevens matematikniveau for at sikre, at eleverne har det faglige fundament på plads. For at styrke den faglige evaluering og feedback i matematik, indføres der mindst én obligatorisk årsprøve for elever med matematik på B- og A-niveau.

Forbedring af matematiklærernes pædagogiske kompetencer

Det er vigtigt, at matematiklærernes pædagogiske kompetencer øges, så de har de bedste forudsætninger for at optimere udbyttet af den særlige indsats. De nye gymnasielærere skal klædes på til at håndtere matematikfagets særlige udfordringer. Pædagogikum tilpasses derfor med fokus på understøttelse af den særlige indsats i matematik. ”Faglig udvikling i praksis” (FIP), som er et aktuelt udviklingsprojekt i gymnasiet, tilpasses, så det støtter op om de nye initiativer på området.

Særlig indsats i fremmedsprog

Andelen af studenter fra de treårige gymnasiale uddannelser med tre fremmedsprog er faldet fra 33 procent i 2007 til 4 procent i 2015, og i 2015 havde kun 8 procent af studenterne tysk fortsætter A. Fravalget af sprogfagene går ud over

elevernes almindelse og samfundets behov for sproglige kompetencer i en globaliseret verden, hvor fremmedsprog spiller en vigtig rolle.

Forligskredsen er enig om at igangsætte en særlig indsats, der skal styrke tyskfaget og fremmedsprogene generelt. Stærke sproglige kundskaber er centrale i styrkelsen af elevernes almindelse.

Bedre rammer for elever med stærk sprogprofil

For at gøre det attraktivt for eleverne at vælge sprog prioriteres den sproglige fordybelse for elever med en stærk sproglig profil. Det betyder, at stx-elever med tre eller fire fremmedsprog hverken behøver at have et naturvidenskabeligt fag på B-niveau eller matematik på B-niveau. Elever med tre fremmedsprog på AAC-niveau skal dog have matematik på mindst B-niveau. Hhx-elever med tre eller fire fremmedsprog kan afslutte matematik på C-niveau.

Fremmedsprog prioriteres i alle studieretningsfag

For at styrke eleverne i engelsk, tysk og andre fremmedsprog indføres der et krav om, at der skal indgå læsning af tekster på engelsk og – når det er muligt – også på andre fremmedsprog i alle studieretningsfag. Forsøg og erfaringer viser, at det er en effektiv vej til at styrke elevernes sprogforståelse og motivation for sprog.

Latin styrkes i almen sprogforståelse og på C-niveau

For at styrke elevernes sprog- og kulturforståelse gennem latin og deres almene sprogforståelse skal der i almen sprogforståelse i grundforløbet indgå mindst 20 timers undervisning i latin. Herudover kan sproglige studieretnings elever erstatte et naturvidenskabeligt fag på C-niveau (dog ikke fysik) med latin C.

Tydligere vægtning af litteraturlæsningen mellem A- og B-niveauer og mellem fortsætter- og begynderprog

Læreplanerne justeres, så der bliver en tydeligere forskel mellem A-, B- og C-niveau og mellem fortsætter- og begynderprog, når det gælder forholdet mellem litteraturdelen og træningen af elevernes kommunikative kompetencer. Det skal fremgå tydeligere af læreplanerne, at litteraturlæsningen og den litterære analyse har størst vægt på A-niveau og i fortsættersprog. Uden at svække den litterære dimension, skal mål for de kommunikative evner skrives tydeligere frem på A, B- og C-niveau og i begynderprog.

Udvikling af en national sprogstrategi

Regeringen vil udarbejde en national sprogstrategi med henblik på at skabe bedre sammenhæng mellem uddannelsesudbud og efterspørgsel efter sprogkompetencer i Danmark. Som led i arbejdet nedsættes en arbejdsgruppe, som skal komme med forslag til, hvordan skolerne bedst løser de udfordringer med fremmedsprog, som findes i overgangen fra folkeskole og mellem gymnasiet og de videregående uddannelser. Den skal blandt andet se på, hvordan man kan øge folkeskoleelevernes interesse for at vælge sprog i de gymnasiale uddannelser og på, hvordan tosprogede elevers første sprog kan anvendes som ressource. Der er ligeledes igangsat en afdækning af udfordringerne for fremmedsprog på de videregående uddannelser med henblik på en fælles indsats i hele uddannelsessystemet.

Kinesisk som fremmedsprog

For at sikre fremmedsproget mangfoldighed indføres faget kinesisk som 2. fremmedsprog. Det betyder, at kinesisk kan indgå som studieretningsfag helt på linje med de gymnasiale uddannelsers øvrige 2. fremmedsprog.

Særlig indsats skal styrke elevernes skriftlige forudsætninger

Det har vist sig, at mange elever er udfordret af de skriftlige krav, de møder i overgangen fra grundskole til de gymnasiale uddannelser. Der er derfor behov for en større indsats omkring skriftligheden i overgangen til de gymnasiale uddannelser og at udvikle en progression for træningen af de skriftlige kompetencer henover de tre år, så det sikres at eleverne opnår stærke skriftlige kompetencer og rustes til videre uddannelse og i et fremtidigt job. Forligskredsen er derfor enig om at igangsætte en særlig indsats for at styrke elevernes skriftlige forudsætninger. Den skriftlige formidling skal i højere grad inddrages som en del af den faglige vurdering i alle fag, ligesom arbejdet med sprogtræning og faglig formidling skal indgå løbende i undervisningen i alle fag.

Resultaterne af den styrkede indsats kan blandt andet følges af det aftagerpanel bestående af repræsentanter for de videregående uddannelser m.fl., som indgår i aftaleteksten s. 42.

Obligatoriske skriftlighedsforløb med sprogfokus i dansk

I stx, hhx og htx skal der være obligatoriske forløb i dansk med fokus på skriftlighed gennem hele gymnasieforløbet. De obligatoriske forløb skal både indeholde træning i at skrive større sammenhængende tekster og målrettet sprogtræning. På den måde rustes eleverne bedre til at skrive studieretningsprojekt/studieområdeprojektet og opnår generelt bedre formuleringsevner. Eleverne på stx skal desuden i højere grad bruge den viden om sprog, de opnår i almen sprogforståelse i grundforløbet. Derfor skal der i hele gymnasieforløbet følges op på de sproglige kundskaber, eleverne opnår i grundforløbet.

Bedre tilrettelæggelse af skolehverdagen

Mange gymnasieelever oplever, at arbejdsbyrden på deres uddannelse er ujævn fordelt hen over skoleåret. I den daglige undervisning er der stadig mange steder en traditionel opdeling mellem daglig undervisning og skriftligt arbejde, selvom grænsen mellem mundtlighed og skriftlighed i dag er under forandring på grund af nye digitale arbejdsformer. Forligskredsen er derfor enig om, at uddannelserne skal tilrettelægges, så de bedst muligt støtter elevens udvikling fra elev til studerende.

Bedre udnyttelse af skoleåret

Den enkelte skole skal beskrive i sine studie- og ordensregler, hvordan skolen vil udnytte aflyst undervisning til faglige aktiviteter, og hvordan man vil sikre en mere jævn fordeling af læringsaktiviteterne hen over skoleåret. Skolerne kan her blandt andet vælge at planlægge korte, koncentrerede forløb. Det kan for eksempel være halvårsforløb for C-niveaufag og brug af vintereksamensterminen.

Bedre udnyttelse af eksamensperioden

For at skabe en mere jævn fordeling af arbejdsbyrden i løbet af skoleåret skal skolerne lægge skemalagte studieaktiviteter ind i eksamensperioden i 1.g. og 2.g. Aktiviteterne kan for eksempel være forløb for talentfulde elever, erstatning for aflyste undervisningstimer, særlige kurser for elever, der skal indhente fagligt stof, almindelig undervisning i fortsætterfag eller fællesfaglige, skriftlige opgaver.

Fordybelsestid: Bedre integration af uddannelsestid og levetid

Uddannelsen opdeles i undervisningstid og fordybelsestid. I undervisningstiden medvirker en lærer, mens eleverne som udgangspunkt arbejder på egen hånd hjemme eller på skolen i fordybelsestiden. I stx og hhx vil fordybelsestiden udgøre ca. 500 timer, som fordeles på fagene. I htx vil fordybelsestiden udgøre ca. 630 timer, og i hf vil fordybelsestiden udgøre ca. 330 timer.

Timepulje til særlige faglige aktiviteter

Den samlede undervisningstid for hver elev øges med ca. 130 timer i stx og hhx, og med ca. 150 timer i htx samt ca. 80 timer i hf. Den ekstra undervisningstid samles i en timepulje, som skolerne selv fordeler til fag eller faglige aktiviteter, hvor de vurderer, at eleverne har behov for en særlig indsats sammen med en lærer. Foruden skriftlig træning kan puljen for eksempel bruges til intensive kurser i bestemte fag, faglige praktikophold eller særlige talentaktiviteter. Eleven kan ønske, at dele af timepuljen bruges til et ekstra valgfag.

Løbende evaluering og feedback

Forligskredsen er enig om at iværksætte en indsats, der skal fremme en effektiv og systematisk evalueringspraksis på alle gymnasier.

Eksisterende mål skal bruges i den løbende feedback til eleverne

Det er allerede i dag et krav, at der udarbejdes en plan for den enkelte klasse, der sikrer sammenhæng og kontinuitet for enkeltfaglige og flerfaglige undervisningsforløb (studieplanen). Studieplanen skal sikre variation i undervisnings- og arbejdsformer og skal sætte mål for elevens faglige kompetencer.

Eleverne skal mere systematisk træne det at reflektere over egen udvikling og sætte egne mål. Elevens egne mål og egen evaluering kan så efterfølgende indgå i elevens dialog med og feedback fra læreren.

Synliggørelse af elevernes fremskridt

Den enkelte skole skal anvende evalueringsformer og feedback, der ubureaukratisk og retvisende kan understøtte elevernes faglige udvikling. Det skal blandt andet ske gennem en tilpasning af fagenes eksisterende evalueringsmetoder. Det er op til den enkelte lærer eller gruppen af lærere i et fag selv at tilpasse fagenes evalueringsmetoder, så de er egnede til at tydeliggøre læringsudbyttet i et fagligt forløb. Der kan fx være tale om, at den samme opgave gives som opstart og afslutning på et forløb, eller at der stilles krav om, at en særlig viden, kundskab eller kompetence skal anvendes i en skriftlig opgave.

Kravene til den løbende evaluering skærpes, så der bliver mere vægt på fremadrettet, formativ evaluering. Det betyder fx, at eleven ikke kun modtager en karakter

som evaluering på en opgave, men også får klare anvisninger på, hvordan det er muligt at forbedre sig. Evalueringen i fagene skal følges af klare anvisninger på, hvordan eleven kan forbedre sig. Den systematiske opsamling på mål og feedback til eleven kan understøttes af målrettede it-løsninger, der skaber overblik for eleven.

Forsøg med karakterfritagelse i 1.g

Ministeren for børn, undervisning og ligestilling igangsætter rammeforsøg med karakterfritagelse i 1.g. Skoler, der deltager i forsøgene, fritages for kravet om at give løbende og afsluttende standpunktskarakterer i ikke-afsluttende fag i 1.g i de klasser, de ønsker at tilmelde forsøget. Forsøgene skal give de deltagende skoler bedre muligheder for at styrke den fremadrettede evaluering af eleverne og bruge forskellige evalueringsformer i den løbende faglige evaluering af eleven i 1.g. Forsøgene skal øge viden om effekten af systematisk feedback uden karaktergivning, herunder om effekten i forhold til elever med forskellig social baggrund.

De deltagende skoler forpligtes til at bruge andre evalueringsmetoder, som giver eleven viden om standpunktet, både hvad gælder de overordnede mål for uddannelsen som helhed og ud fra de mål og bedømmelseskriterier, som er for faget.

Elevernes psykiske sundhed

For at fastholde eleverne i gymnasiale uddannelser eller evt. anden ungdomsuddannelse og sikre et sundt læringsmiljø, skal skolen stille støtte og vejledning til rådighed for elever, der ikke trives eller er truet af frafald. Hvilken form denne støtte har, afgøres af den enkelte skole, men kan fx tage form af mentorer, coaches, kontaktlærere, psykologer, mv. Der skal være tale om personer, der har særlig indsigt i vejledning og støtte i forhold til at fremme hensigtsmæssig uddannelsesadfærd og trivsel hos de unge. Målgruppen er elever, der selv henvender sig, eller som lærere eller andre på skolen identificerer som havende problemer i forhold til trivsel eller fastholdelse. Det vil dreje sig om såvel højtpræsterende som lavere præsterende elever.

I forhold til elever, der har behandlingskrævende problemer, er det skolens opgave at hjælpe eleven til en hurtig overgang til et behandlingstilbud. Det er ikke skolens opgave at behandle syge elever.

Udvidet tilbud til unge med autismespektrumforstyrrelse

De eksisterende tilbud til unge med Aspergers syndrom udvides med udbud på de erhvervsgymnasiale uddannelser samt en mindre udvidelse af det nuværende antal af tilbud på stx og hf til unge med diagnoser inden for ASF (autismespektrumforstyrrelser). Udbuddet vil, ligesom det eksisterende tilbud, være kvoteret og blive tildelt gennem en udbudsrunde.

Forenkling og fornyelse af prøver og forebyggelse af snyd

Forligskredsen er enig om at forenkle og forny prøverne. Prøverne opdateres i overensstemmelse med de ændringer af fagenes indhold og mål, der i øvrigt gen-

nemføres, så det sikres, at der i alle fag er en klar sammenhæng mellem, hvad eleverne skal kunne, og hvad eleverne bliver evalueret på ved prøverne. For at sikre ensartethed på nationalt plan, skal der i fagenes læreplaner angives et forventet omfang af det faglige stof, som eleverne skal arbejde med for at opfylde de faglige mål.

Nyere prøveformer indføres, hvor det er fagligt relevant, herunder kan prøver med portfolio overvejes. I valget af prøveformer skal der tages højde for de enkelte gymnasiale uddannelsers faglige profil. Den endelige fastlæggelse af prøverne foretages af læreplansgrupper, der ledes af ministeriets fagkonsulenter, og hvori der deltager repræsentanter for aftagere, samt lærere med stor praksiserfaring.

Der etableres ændrede krav vedr. bonus A-ordningen, så det sikres, at eleverne på de forskellige gymnasiale uddannelser stilles mere lige i forhold til muligheden for at opnå bonus A.

Antallet af prøver øges til mindst ti prøver i stx, hbx og htx

Det nuværende antal prøver forøges, så eleverne i stx, hbx og htx fremover skal aflægge mindst ti prøver, herunder et studieretningsprojekt (SRP) i stx og et studieområdeprojekt (SOP) i htx og hbx samt en prøve i skriftlig dansk.

Vedr. prøver med ekstern censur

Studieretningsprojektet (SRP) i stx og studieområdeprojektet (SOP) i hbx og htx afsluttes med en obligatorisk prøve, der både rummer en skriftlig besvarelse og en mundtlig eksamination.

De traditionelle skriftlige prøver på papir udfases, og nye digitale skriftlige prøver udvikles og indføres i stedet. De digitale prøver skal bidrage til en faglig og pædagogisk forbedring af prøverne, og de må ikke forsimple indholdet af prøverne. Ved mundtlige prøver med to prøveformer, fjernes den ene. Der er i dag et meget stort antal 24-timers prøver. Antallet skal nedsættes under hensyntagen til, at 24-timers prøver bevares, hvor de er fagligt velbegrundede, hvilket bl.a. gør sig gældende i fag i de erhvervsgymnasiale uddannelser. Forligskredsen forelægges efterfølgende forslag til hvilke 24-timersprøver, der skal afskaffes, og hvad der sættes i stedet.

Principperne for prøveudtrækket justeres med henblik på, at langt hovedparten af eleverne højest aflægger to prøver i fag på C-niveau.

Prøven i skriftlig dansk gøres obligatorisk.

Der indføres prøve i faget idræt på C-niveau i stx. Prøven er i udtræk. Der lægges i udarbejdelsen af bedømmelseskriterierne vægt på, at prøven skal understøtte fagets identitet som et fag, der skal skabe bevægelsesglæde samt viden og erfaringer med kroppen og dens bevægelsesmuligheder.

Vedr. interne prøver

Eleverne i stx, hhx og htx skal i løbet af deres uddannelse fortsat til i alt mindst fem interne skriftlige eller mundtlige prøver med henblik på, at eleverne får faglig feedback og træning i forskellige prøveformer, der indgår i uddannelsen. De interne prøver omfatter obligatorisk intern skriftlig og/eller mundtlig årsprøve i studieretningsfag, i dansk på A-niveau og i matematik på B-niveau og A-niveau. Der afholdes årsprøve i matematik ved afslutningen af 1.g, hvis faget er på B-niveau, og ved afslutningen af 2.g, hvis faget er på A-niveau. Elevens resultater skal afspejle sig i årskaraktererne.

Der gennemføres forsøg med prøverne i forhold til afprøvning af digitale og innovative kompetencer med særligt fokus på hhx og htx. I forsøgene omfatter undervisningen fx et projekt, hvor eleverne skal undersøge et konkret problem og udarbejde og vurdere et forslag til en innovativ løsning af problemet.

For at indhente erfaringer om, hvordan der kan skabes bedre sammenhæng mellem arbejdsformerne i den daglige undervisning og prøveformerne igangsætter ministeren for børn, undervisning og ligestilling et rammeforsøg med innovative prøveformer, hvor skoler kan deltage med en eller flere klasser. De deltagende skoler skal ved de mundtlige prøver i fagligt relevante fag supplere de eksisterende bedømmelseskriterier med en bedømmelse af elevernes innovative kompetencer på baggrund af en centralt fastlagt taksonomi. Rammeforsøget udformes med inspiration fra eksisterende forsøg på området, og indholdsrammen for forsøget forelægges forligskredsen.

Endelig skal eksamensperioden i højere grad udnyttes.

Forebyggelse af snyd og skærpet bemyndigelse i studie- og ordensreglerne

Omfanget af elevernes snyd ved prøverne på de gymnasiale uddannelser er stigen. Det skyldes især de nye muligheder for snyd, som internettet også bringer med sig. Forligskredsen er derfor enig om at styrke forebyggelsen mod snyd.

Konsekvenser ved snyd

Eleverne skal vide, at snyd har konsekvenser, så derfor skærpes sanktionerne for snyd, og oplysningen til eleverne om konsekvenserne af snyd øges. Snyd ved prøverne skal desuden kunne resultere i tildelingen af den laveste karakter (-3). Tekniske løsninger skal i større omfang anvendes som hjælpemiddel i skolernes kontrol med elevernes opgavebesvarelser.

Revision af bekendtgørelsen om studie- og ordensregler

Bekendtgørelsen revideres. Bemyndigelsen til at fastsætte regler om skolernes studie- og ordensregler klargøres og udvides med henblik på at styrke skolernes lokale ledelsesrum. Skolens leders muligheder for at sanktionere elever, der overtræder studie- og ordensreglerne, styrkes, herunder bl.a. i relation til elevs snyd i forbindelse med den daglige undervisning, mobning og anden uhensigtsmæssig adfærd med mobiltelefoner og digitale medier, mv.

Moderne hf med en klar profil

Hf giver videreuddannelsesmuligheder for såvel unge, der kommer direkte fra grundskolen, som voksne, der ønsker videreuddannelse. Hf spiller også en vigtig rolle ved at uddanne en elevgruppe, der ellers har svære kår i uddannelsessystemet. Men den toårige hf-uddannelse har samtidig en række udfordringer. En stor og stadigt større andel af eleverne har svage faglige forudsætninger, og mange har afbrudte ungdomsuddannelser bag sig. Der er et frafald på 28 pct. fra uddannelsen. Færre studenter fra hf læser videre sammenlignet med fx stx, og flere af de, der påbegynder en videregående uddannelse, falder fra.

Forligskredsen er enig om en ny toårig hf-uddannelse med en klar identitet, en øget målretning og en stærk fleksibilitet i forhold til at sikre den enkeltes videreuddannelsesmuligheder. Særlige fagpakker skal sikre et ny fagligt fokuseret hf, der målrettet klæder eleven på til at tage en professionsbachelor- eller en erhvervsakademiuddannelse, som er de uddannelsesretninger, ca. 41 pct. af hf-studerne allerede vælger i dag. Tilbygningsmuligheder på andet år af det toårige hf eller via enkeltfags-hf og GSK sikrer fleksibilitet og adgang til universitetsuddannelser ad flere veje.

Skærpet faglighed og målretning af uddannelsen

Toårigt hf målrettes primært mod erhvervsakademi- og professionsbacheloruddannelser, og alle fag får en praksisorienteret toning. Der indgår samtidig mulighed for udvidede fagpakker på højt niveau, herunder målretning mod universitetsuddannelser. I den nye hf tilføres der flere timer til dansk og matematik, så eleverne har mulighed for at nå et højere fagligt niveau.

Eleverne kan fremover vælge mellem idræt eller et praktisk/musisk fag som obligatorisk fag for at sikre bedre plads til målretningen af uddannelsen. Disse fag kan derudover vælges som valgfag eller indgå i fagpakker. I hf koncentrerer undervisningen på færre fag, men således, at det almendannende sigte bevares. I hverdagen giver det mulighed for at prioritere elevernes faglige fordybelse og øvelse i grundlæggende færdigheder.

I kultur- og samfundsfagsgruppen og den naturvidenskabelige faggruppe tydeliggøres det, at de tre fag skal tilgodeses fagligt i overensstemmelse med det timetal, der svarer til timetallet i fagene på enkeltfags-hf, ligesom de tre fags kernefaglighed tydeliggøres. I både kultur- og samfundsfaggruppen og i den naturvidenskabelige faggruppe ændres prøveformen, så eleverne udtrækkes til prøve i ét af de fag, der indgår i faggruppen, umiddelbart inden eksamensperioden.

Eleven får flere B-niveaufag end tidligere, og dansk A er obligatorisk.

Det sikres, at det faglige niveau i de enkelte hf-fag og til prøverne reelt svarer til det faglige niveau i de tre andre gymnasiale uddannelser, da den indbyrdes meritmulighed for de enkelte fag opretholdes. Der gennemføres derfor en skærpelse af de faglige mål og bedømmelseskriterier og en indsats i forhold til at justere bedømmelsespraksis i alle fag, samt en justering af de faglige mål og det faglige kerne stof. Som led heri skal det sikres, at elevernes personlige modning, dømmekraft,

handlekraft og afklaring, herunder evnen til at træffe valg og tage ansvar, styrkes. Ligeledes skal elevernes dannelse til aktiv demokratisk deltagelse styrkes.

Nye vilkår for optagelse og videreuddannelse

En mere målrettet hf betyder også, at ansøgere allerede skal kunne optages på hf efter 9. klasse.

Elever med særlige indlæringsmæssige udfordringer, fx ordblindhed, talblindhed, elever med autismespektrumforstyrrelse mv., og elever på særlige talentforløb, fx Team Danmark, Musikalsk grundkursus, balletelever mv., gives udvidet mulighed for optagelse direkte fra 9. klasse.

Knap 2/3 af de, der optages på toårig hf i dag, kommer ikke direkte fra 10. klasse. Hvis denne type ansøgere, som ikke søger om optag i direkte forlængelse af 9. eller 10. klasse, ikke opfylder adgangsforudsætningerne til hf, skal de ikke op til en optagelsesprøve. I stedet kan de optages efter en individuel kompetencevurdering af deres personlige og faglige forudsætninger for at bestå en hf-uddannelse. Der sikres en national standard for den udvidede optagelsesmulighed, og der indføres standard- og dokumentationskrav til vurderingen af de faglige og personlige forudsætninger i form af krav til samtalens indhold og til ansøgerens dokumentation for erfaringer.

En eksamen fra den toårige hf skal give adgang til videreuddannelse på erhvervsakademiuddannelser eller en professionsbacheloruddannelser, samt til universitetsuddannelser når der bygges flere fag ovenpå via hf-enkeltfag eller GSK eller i særlige udvidede fagpakker med forhøjet timetal.

Fagpakker rettet mod videre uddannelse

For at understøtte en god overgang til videre uddannelse inden for erhvervsakademi- og professionsbacheloruddannelserne skal eleverne kunne vælge mellem fagpakker sammensat af skolerne selv. Skolerne kan fx sikre en målretning mod professionsbacheloruddannelser inden for områder som for eksempel sundhed og undervisning/pædagogik og erhvervsakademiuddannelser inden for områder som for eksempel it, teknik, erhvervsøkonomi eller finansøkonomi, således at fagpakkerne rummer relevante fag og niveauer. Fagpakker skal bestå af 2 fag på BB- eller BC-niveau. Institutioner med kun ét eller to hf-spor kan dog udbyde hf med små fagpakker ned til CC-niveau for at give større plads til valgfag, der evt. kan samlæses med andre gymnasiale institutioner. De obligatoriske fag skal indgå i et fagligt samspil med fagpakken for at understøtte professionsorienteringen.

I dag læser ca. 13 pct. af hf'erne videre på universitetsuddannelser. De hf'ere, der fremadrettet forventer at læse videre på en akademisk bacheloruddannelse, skal være bedre fagligt rustet, når de søger ind.

Derfor kan der udbydes udvidede fagpakker, der ruste eleverne yderligere til deres videreuddannelse.. Disse udvidede fagpakker skal både rumme hf-uddannelsens brede almindelse og faglighed, samtidig med at der gives en mulighed for faglig fordybelse i et omfang, som hf-uddannelsen med den normale

timeramme ikke kan rumme. De udvidede fagpakker skal rumme en samlet uddannelsestid på 1875 timer for at give mulighed for faglig fordybelse, hvilket indebærer mindst ét A-niveau og ét B-niveau udover de normale fagpakkers timetal, (250 timer ekstra).

Valgfag

Alle elever har mindst ét frit valgfag. Såfremt skolen tillader det, kan eleverne øge deres samlede timetal og fx erstatte et valg af C-niveau med et løft fra C-niveau til B-niveau eller tage et ekstra valgfag. Der må dog godt udbydes udvidede fagpakker, der ikke giver plads til valgfag.

Perioder med praktik og projekter

Fagene skal orienteres mere direkte mod de videre studier og jobs, som hf-uddannelsen forbereder til. Det skal ske i projekter og praktikforløb, der knytter sig til den fagpakke, eleven har valgt.

Praktikforløb og projektperioder på i alt 70 timer skal bruges til faglig fordybelse, hvor eleverne skal løse konkrete og virkelighedsnære problemstillinger inden for det valgte fagområde gennem en kombination af praktisk "feltarbejde" og den faglige undervisning. Ét projekt eller praktikforløb i 1. semester skal understøtte elevens afklaring af hovedinteresse, herunder evt. valg af valgfag allerede fra 2. semester. Ét projekt eller praktikforløb i 2. semester skal understøtte valg af fagpakke, og mindst ét projekt eller praktikforløb i 3. eller 4. semester skal understøtte valget af videregående uddannelse.

Alle projekter og praktikforløb er knyttet til bestemte fag og skal afrapporteres fx gennem en portfolio, der skal drøftes med og godkendes af en faglærer, og som skal bidrage til, at eleverne reflekterer over, hvad den erhvervede viden giver af perspektiver i relation til videregående uddannelse.

Praktikforløb kan arrangeres af eleven selv eller af skolen og kan afvikles på uddannelsesinstitutioner, offentlige og private arbejdspladser, i organisationer mv. afhængigt af de lokale muligheder og skal altid rumme en form for faglig opgaveløsning.

Ny struktur for skoleåret

Elevens faglige udvikling støttes ved at opdele skoleåret i to semestre. Eleven vælger sine fag gradvist efter et afklaringsforløb med projekter eller praktik, der knytter sig til den fagpakke, eleven har valgt.

Fag eller niveauer afvikles på ½, 1, 1½ eller 2 år, så eleverne oplever, at de hvert halve år afslutter en del af uddannelsen. Det betyder også, at elever, der evt. forlader uddannelsen for at fortsætte på enkeltfags-hf, på en anden gymnasial uddannelse eller på eud, kan have prøvebeviser med sig og dermed evt. undgå tab af uddannelsestid. Det første år er fastlagt fagmæssigt, så eleverne oplever et fagligt og socialt stabilt klassefællesskab. Første semester tilrettelægges som et grundforløb, hvor de grundlæggende kompetencer, som eleverne efterfølgende får brug for i uddannelsen, trænes. Eleverne foretager evt. efter 1. semester valg, fx om mate-

matik afsluttes på C-niveau eller fortsættes på B-niveau eller valg af 2. fremmedsprog. Før uddannelsens andet år vælges en fagpakke, der består af et antal valgfag samlet i en pakke. Endelig vil den enkelte elev normalt skulle foretage ét valg af et valgfag uafhængigt af valg af fagpakke.

Vejledning og løbende feedback

Hf-uddannelsen er i dag kendetegnet ved, at eleverne ikke gives medtællende standpunktskarakterer, og hf-studerende vurderes således udelukkende på deres præstationer ved prøver. Lærerne er forpligtede til at give eleverne en vurdering af deres standpunkt i hvert fag to gange årligt. For at modvirke frafald og øge den faglige indlæring skal der i den nye moderne hf-uddannelse finde formativ evaluering sted i endnu højere grad end i dag. Den skal indebære, at elevens grad af opfyldelse af de faglige mål følges tæt.

Skolen skal sikre regelmæssig feedback fra lærerne til den enkelte elev. Senest efter ½ år gennemføres en screening af eleven for at kortlægge elevens indlæringsresultater og -udfordringer. Screeningen indgår som en del af grundlaget for en vejledning af eleven i forhold til videre valg af fag og fagpakker. Afrapportering af første projekt/praktikforløb indgår ligeledes heri, ligesom efterfølgende afrapporteringer af øvrige projekt/praktikforløb indgår i drøftelser med eleven om fagvalg og videre uddannelsesvalg. For elever, der har under 3 i gennemsnit efter 1. hf og ønsker en udvidet fagpakke i 2. hf, skal der gennemføres en faglig screening og vejledningssamtale ved afslutningen af 1. hf.

Der stilles krav til skolen om tæt faglig vejledning i forbindelse med elevens arbejde med den større skriftlige opgave, ligesom der stilles krav til eleven om fremmøde til denne vejledning.

Desuden indføres der en udvidelse af undervisningstiden med en timepulje på ca. 20 pct. (dvs. ca. 80 timer) af den nuværende kursisttid til skriftligt arbejde, jf. s. 29. Den samlede lærer-elev tid øges således fra 1625 timer til 1705 timer, og ligesom på de treårige uddannelser skal skolen med denne timepulje tilgodese den enkelte elevs behov for fx vejledning i forbindelse med skriftligt arbejde eller særlige indsatser i bestemte fag.

Overbygningsmulighed via hf-enkeltfag eller GSK

Hf-studerende med en normal toårig hf-uddannelse på 1625 timer kan i forlængelse af deres uddannelse eller senere i livet få et ønske om at udvide deres hf-eksamen med flere fag, så de fx kan søge ind på en akademisk bacheloruddannelse,

Der gives derfor mulighed for faglig overbygning på hf-enkeltfag for hf-studerende. De samme regler, som gælder for optagelse på den udvidede fagpakke på toårig hf, gælder også for overbygning til hf. Den faglige overbygning varer højst seks måneder. Hf-studerende indgår dermed i studiemiljøet på hf-enkeltfag og kan optages på almindelige hf-enkeltfagshold. Hf-studerende vil ligeledes kunne benytte GSK til at supplere deres uddannelse, hvis den løsning er mest hensigtsmæssig.

Hf-enkeltfag

Hf-enkeltfag er fortsat et tilbud om enkeltfagsundervisning for voksne. De enkelte fag afsluttes med prøve og kan sammenstykkes til en samlet enkeltfagseksamen.

Hf-enkeltfag, enten som en overbygning på toårig hf eller som en fuldt hf-enkeltfagsforløb, vil således – med valg af de rette fag og niveauer kunne give adgang til universitetet.

Uddannelsen til hf tilrettelagt som enkeltfagsundervisning vil fortsat give mulighed for udbud af fag fra såvel hf-bekendtgørelsen som fra andre gymnasiale bekendtgørelser og valgfagsbekendtgørelsen. Det giver mulighed for, at den enkelte kursist kan tage de fag, vedkommende har brug for i forhold til videreuddannelse eller arbejde, ligesom fagene kan sammenstykkes til en fuld eksamen.

Den samlede enkeltfagseksamen kan enten være i form af en eksamen svarende til eksamen fra det moderne toårige hf eller svarende til en eksamen fra det moderne toårige hf med flere fag, dvs. med en udvidet uddannelsestid, herunder også med større udvidelse end det er muligt at opnå på toårig hf. Via hf-enkeltfag vil man således kunne sammenstykke en hf-enkeltfagseksamen med en udvidelse på op til 5-600 timer udover de normale 1625 timer. Det indebærer, at kursister kan opnå alle de adgangsgivende fag og niveauer, der fx kræves på universitetsuddannelser inden for naturvidenskab, sundhedsvidenskab og tekniske uddannelser.

Ansøgere til hf-enkeltfag kan fortsat tidligst optages et år efter, at de pågældende har afsluttet 9. klasse i folkeskolen eller har gennemført en undervisning, der står mål med, hvad der almindeligvis kræves i folkeskolen. Elever, der efter 9. klasse er fortsat i 10. klasse, kan tidligst optages et år efter, at de har forladt 10. klasse.

Da ansøgere til hf-enkeltfag ikke kommer direkte fra 9. eller 10. klasse, skal de som hidtil optages efter individuel vurdering af deres kvalifikationer. Det skal her lægges til grund, at ansøgenes faglige kvalifikationer skal svare til adgangsforudsætningerne på de treårige gymnasiale uddannelser og svare til forudsætningerne for at optagelse på overbygningen på hf-enkeltfag fra toårig hf.

Vinteroptag på toårigt hf

Der finder forsøg sted med vinteroptag til hf tre steder i landet. Forsøg med vinteroptag evalueres i 2016, og resultatet heraf forelægges forligskredsen til drøftelse.

Steinerskoler

Der skabes mulighed for, at ministeren for børn, undervisning og ligestilling kan tillade, at en institution omfattet af lov om private gymnasieskoler, studenterkurser og kurser til højere forberedelseksamen (hf-kurser) med udgangspunkt i Steinerpædagogikken kan udbyde den toårige uddannelse til højere forberedelseksamen uden afholdelse af prøver og dokumentation gennem eksamensbevis. I stedet dokumenteres elevernes gennemførelse af uddannelsen ved et vidnesbyrd, der i sproglig form redegør for de kompetencer, eleverne har opnået i de enkelte fag og uddannelsen som helhed. Den særlige ordning evalueres efter fem år på baggrund af data om denne type hf-studenters brug af supplerende hf-enkeltfag

samt overgangsfrekvens til og gennemførelsesfrekvens på videregående uddannelse set i sammenhæng med studenter i øvrigt.

Opfølgning

Forligskredsen vil følge udviklingen i den nye toårige hf, herunder i forhold til søgningen til uddannelsen, frafald på uddannelsen og overgang til videregående uddannelser.

Forligskredsen er enig om at følge studenterne fra hf med henblik på at følge udviklingen i faglighed, frafald og søgning til videregående uddannelse.

Oversigt over timer i toårig hf

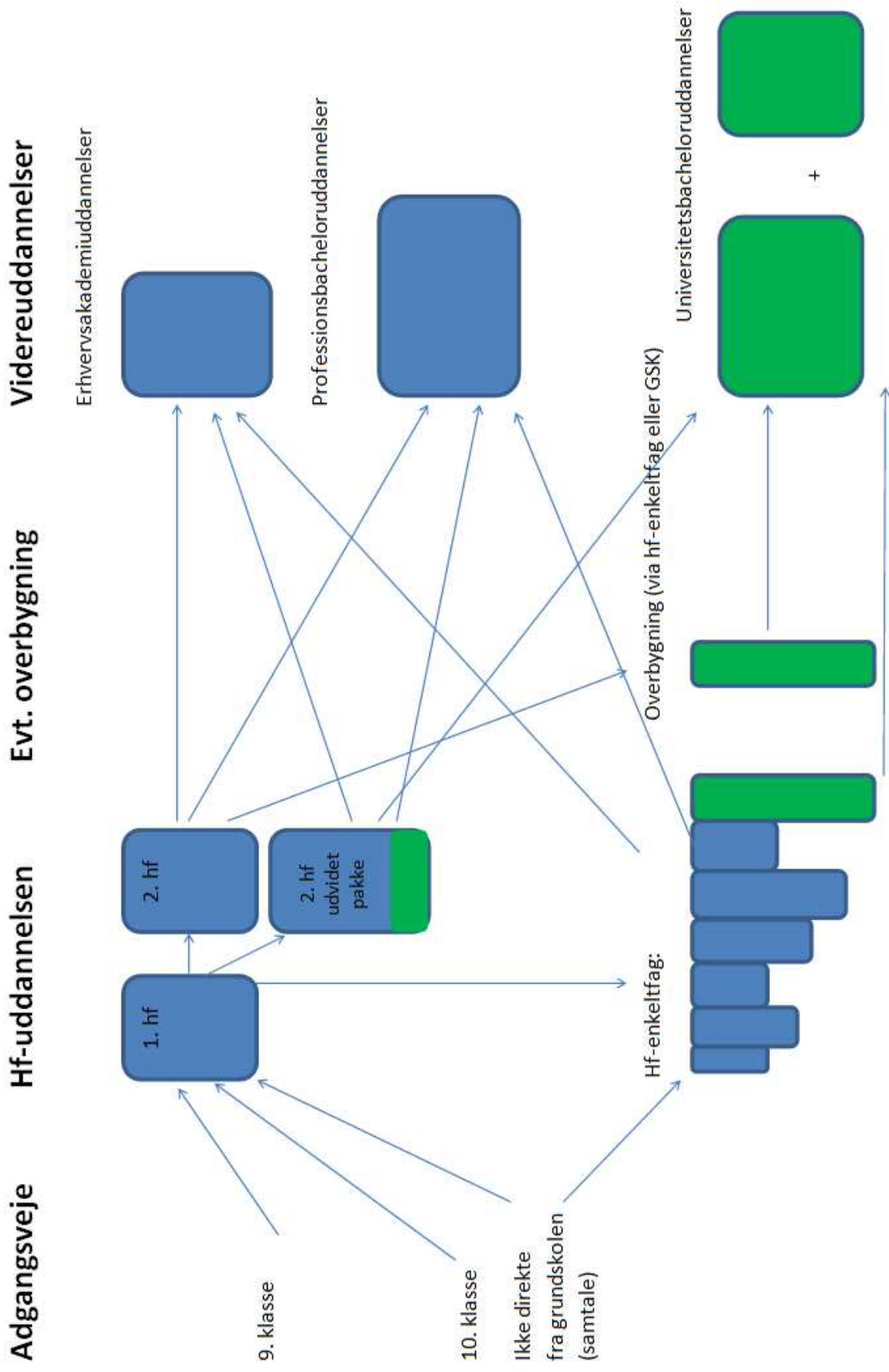
De ændringer i timer til toårig, som følger af nærværende aftale om reform af de gymnasiale uddannelser fremgår af nedenstående tabel 2:

Tabel 2
Oversigt timer i toårig hf

Timetal	Toårig hf i dag	Toårig hf fremadrettet
Dansk A	240	260
Engelsk B	210	210
Matematik C	125	135
Idræt C eller praktisk-musisk fag C	75	75
Praktisk-musisk fag C/idræt	75	0
Naturvidenskabelig faggruppe (biologi C, kemi C, geografi C)	225 (3 x 75)	225
Kultur- og samfundsfaggruppe (historie B, religion C, samfundsfag C)	300 (150 + 75 + 75)	300
Værkstedstimer	50	0
Projektperioder	50	0
Projekt/praktik		70
Større skriftlig opgave	25	25
I alt timer til obligatoriske fag mv.	1375	1300
I alt timer til fagpakke og valgfag		325
Fagpakker		200-250 (*)
Valgfag mindst	250	75-125
I alt mindst	1625	1625
Elevtid	360-460 timer	290-370
Øget lærer-elevtid, 20 % af elevtid		70-90
Forøget samlet undervisningstid		Ca. 1705 timer

Note: (*) En udvidet fagpakke rummer ekstra 250 timer, dvs. i alt 450-500 timer.

Moderne hf med fleksible veje mod videreuddannelse

Styrket digitalisering i undervisningen

De gymnasiale uddannelser skal ruste eleverne til fremtidens digitale samfund, hvor teknologisk udvikling er et grundvilkår. For at udnytte de muligheder for mere kvalitet i undervisningen og bedre læringsresultater, der generelt ligger i øget anvendelse af it i undervisningen, skal der udarbejdes en strategi for digitalisering i undervisningen. Forskning både nationalt og internationalt peger på en række positive effekter af it i undervisningen.

Initiativerne i strategien skal understøtte reformens fokus på faglighed, kundskaber og almindelse og bidrage til, at elevernes faglige resultater styrkes, bl.a. gennem øget bevidsthed om de læringsmål eleverne skal realisere samt gennem øget kvalitet i lærernes vejledning og feedback til eleverne. Strategien skal sætte elevernes digitale færdigheder og kompetencer, lærernes digitale kompetencer og digitale didaktik samt brug af data til at understøtte læring og udvikling på dagsordenen. Strategien skal understøtte lærernes evne til at foretage til- og fravalg af digitale læringsredskaber, herunder brug af lyd og billeder, og den skal understrege betydningen af viden og kundskaber som forudsætning for at kunne navigere i et digitalt univers. It skal understøtte læreren – ikke erstatte læreren.

Strategien skal ses som led i ministeriets arbejde med en samlet strategi for digital læring på undervisningsområdet.

Digitaliseringsstrategien skal have fire fokuspunkter

1. Hvilke digitale færdigheder og kompetencer eleverne skal have for at være rustet til fremtidens digitale samfund
2. Hvilke digitale kompetencer lærerne skal have, herunder viden om digital didaktik, for at undervisningen kan bibringe eleverne den viden og de færdigheder og kompetencer, som er målet med undervisningen
3. Hvordan brug af tilgængelige data, fx opsamlet via elevernes brug af digitale læremidler, kan understøtte elevernes læring og styrke fagligheden
4. Forskningsstudie af, hvordan it understøtter faglighed, kundskaber og almindelse.

Tabel 3 viser it-initiativer for de gymnasiale uddannelser.

Tabel 3 It-initiativer for de gymnasiale uddannelser	
Fokus	Initiativ
Elev	Faget <i>informatik</i> gøres obligatorisk i hhx på C-niveau, bliver studieretningsfag i hhx og htx på B-niveau, kan som valgfag i stx erstatte et naturvidenskabeligt fag (biologi eller naturgeografi) på C- og B-niveau og kan i htx erstatte faget kommunikation og it på C-niveau
Elev	Faget <i>programming</i> indføres på B-niveau i htx og indgår som studieretningsfag
Elev	Der opstilles tydelige mål for elevernes digitale viden, færdigheder og kompetencer
Elev	Der udvikles nye prøveformer, der er velegnet til at måle opfyldelse af kravene til elevernes digitale viden, færdigheder, kompetencer og dannelse.
Lærer	Erfaringer fra skoler, der i dag anvender it og digitale læremidler innovativt og succesfuldt, opsamles og udbredes til øvrige skoler for at forny den pædagogiske praksis og integrere it i undervisningen. Erfaringerne indgår i kompetenceudviklingsforløb for lærere og ledere.
Lærer	Der skabes rammer for bedre og nemmere brug af digitale platforme, læremidler og administrative systemer ved at muliggøre udveksling af data på tværs af systemerne og forbedre mulighederne for videndeling og samarbejde via digitale redskaber
Data	Initiativer til inspiration i skolernes arbejde med dataunderstøttet undervisning videreføres. Der igangsættes en afdækning af muligheder og barrierer for bedre udnyttelse af eksisterende data til fremme af dataunderstøttet læring, der styrker lærernes løbende vejledning og feedback til eleverne samt kvalitetsudvikling af undervisningen.
Forskning	Der igangsættes et forskningsinitiativ, der skal afdække, hvordan anvendelse af it og digitale læringsressourcer i gymnasiet understøtter faglighed, kundskaber og almindelse, samt hvordan det kan evalueres i hvilket omfang eleverne opnår de ønskede kompetencer gennem digitalisering.

Retningsgivende mål og styrket kvalitetsudvikling

Forligskredsen er enig om, at arbejdet med kvalitetssikring og udvikling på de gymnasiale uddannelser skal følge retningsgivende mål, og at arbejdet skal understøttes, så der opnås en ensartet, høj uddannelseskvalitet og en effektiv implementering af reformen af de gymnasiale uddannelser.

Retningsgivende mål

Ledelsen på de enkelte institutioner skal i samarbejde med lærerne have bedre muligheder for at udvikle skolerne og undervisningen i overensstemmelse med de lokale vilkår. Ved udmøntningen af forligsaftalen skal der lægges vægt på at fjerne unødvendige krav og procesreguleringer, så skolerne får friere rammer i tilrettelæggelse af undervisningen.

Med afsæt i formålene med de gymnasiale uddannelser indføres der retningsgivende mål for uddannelserne. Målene skal være ubureaukratiske og retningsgivende for kvalitetsudvikling og skal fremme en generel afbureaukratisering af uddannelserne, hvor bl.a. krav til skolernes kvalitetsarbejde forenkles, og skolerne i stedet forpligtes til at arbejde for de retningsgivende mål. Afbureaukratiseringen gennemføres i en proces, hvori der indgår forslag fra sektoren.

De retningsgivende mål skal sætte retning for elevernes læring og faglige niveau med det sigte, at skolerne skal udfordre alle elever, så de bliver så dygtige som de kan, herunder at alle elever, uanset social baggrund, får realiseret deres potentiale bedst muligt, herunder gennem høj kvalitet i uddannelsestilbuddene.

I naturlig forlængelse af de nuværende trivselsundersøgelser, der gennemføres i henhold til undervisningsmiljøloven, skal målene desuden sætte retning for øget indsats vedr. elevernes trivsel med det mål, at opnå en bedre elevtrivsel i de gymnasiale uddannelser.

I overensstemmelse med formålet med de gymnasiale uddannelser skal de retningsgivende mål desuden omfatte anvendelsen af de gymnasiale uddannelser som grundlag for videregående uddannelse, herunder med inddragelse af et aftagerpanel fra de videregående uddannelser som bidrag til vurdering af uddannelsernes kvalitet. Målet er at styrke kvaliteten i de gymnasiale uddannelser i forhold til de videregående uddannelser samt at øge andelen af studenter, der benytter deres gymnasiale uddannelse som grundlag for en videregående uddannelse.

Som udgangspunkt skal konkretiseringen af de retningsgivende mål bygge på eksisterende data, bortset fra nye trivselsundersøgelser og indsamling af data fra aftagerpanel.

Der iværksættes en undersøgelse af udviklingen af det faglige niveau hos studenter i fagene dansk og matematik med nedslag inden for de seneste ca. 30 år med henblik på at få et øget vidensgrundlag i forhold til arbejdet med at sikre, at alle elever bliver så dygtige, som de kan blive.

Aftalekredsen vil blive inddraget i forbindelse med udformningen af retningsgivende mål,

Løbende opfølgning via målbare konkrete mål

Til hvert af de retningsgivende mål knyttes konkrete mål, så udviklingen kan følges på nationalt plan og på den enkelte institution. De konkrete mål for den enkelte institution fastlægges af den pågældende institution. Målene fastlægges primært ud fra de data, som i forvejen benyttes i kvalitetstilsynet med skolerne. Mål vedrørende elevernes trivsel indebærer indførelse af årlige trivselsmålinger.

De konkrete mål afgrænses således med udgangspunkt i frafald, løfteevne, fagligt niveau, eksamensresultater, overgang til videregående uddannelser og trivsel. Konkretisering af målet om mindskelse af betydningen af social baggrund i forhold til elevernes resultater sker ved brug af samme data opdelt på elevkategorier ud fra socioøkonomisk baggrund og faglige indgangsforudsætninger.

Der etableres desuden et aftagerpanel bestående af repræsentanter for de videregående uddannelser m.fl., som skal følge udviklingen med målet om øget videreuddannelse og komme med anbefalinger i forhold til at øge målopfyldelsen.

Understøttelse af mål

Skolerne skal have frihed til at udvikle uddannelserne inden for de fastlagte rammer og i overensstemmelse med de retningsgivende mål.

Frihed og faste rammer

Det er vigtigt, at den enkelte skole tager ejerskab over de nye, retningsgivende mål. Derfor vil der blive stillet krav om, at den enkelte skole hvert år evaluerer skolens resultater og kvalitetsarbejdet. Evalueringen skal forelægges bestyrelsen. Hvis det er nødvendigt, skal skolen sætte initiativer i gang, der kan forbedre resultaterne.

Tilsyn

Det statslige kvalitetstilsyn med de gymnasiale uddannelser skal afspejle de retningsgivende mål. Tilsynet skal understøtte institutionernes kvalitetsudvikling og primært målrette indsatsen mod bedre målopfyldelse, hvor udfordringerne er størst. Tilsynet skal være dialogbaseret, og der vil med udgangspunkt i eksisterende data blive gennemført et årligt kvalitetstilsyn på alle fire gymnasiale uddannelser

Lærings- og fagkonsulenter

Det gymnasiale læringskonsulentkorps har allerede i dag fokus på skolernes kvalitetsudvikling gennem en indsats på enkeltinstitutioner, herunder også skoler med særlige udfordringer. Læringskonsulenterne vil frem til 2021 bidrage til, at støtte kvalitetsudviklingen på institutioner, som i særlig grad har vanskeligt ved at implementere reformen. Med ansvar for det faglige niveau indgår fagkonsulenterne i den løbende sikring og udvikling af kvaliteten i fagene.

Åbenhed om data

Skolerne skal have nem adgang til centrale, eksisterende data, der kan bidrage til den løbende kvalitetsudvikling. Det eksisterende datavarehus på det gymnasiale område skal videreudvikles og gøres mere brugervenlig med nem adgang til relevante data.

Implementering af gymnasireformen

Forligskredsen er enig om, at gymnasireformen implementeres fra skoleåret 2017/18. Det betyder, at den første årgang reformstudenter fra stx, hhx og htx søger ind på de videregående uddannelser i 2020, mens det allerede sker i 2019 for de elever, der færdiggør den toårige hf.

Ministerens for børn, undervisning og ligestilling vil søge opbakning i aftalekredsen bag *Aftale om bedre og mere attraktive erhvervsuddannelser* i forhold til ændringer på erhvervsuddannelser, som udspringer af nærværende aftale om reform af de gymnasiale uddannelser. Ligeledes vil ministeren for børn, undervisning og ligestilling søge opbakning i de relevante aftale- og forligskredse i forhold til ændringer vedrørende vejledning, som udspringer af nærværende aftale om reform af de gymnasiale uddannelser, jf. side 8.

Gymnasireformen kræver omstilling på skolerne og udvikling af den pædagogiske praksis. Det er den enkelte skole, bestyrelse, ledelse og lærer, der skal realisere intentionerne i gymnasireformen. Og den lokale indsats skal understøttes, så skolerne kan nå reformens mål.

Årlig statusredegørelse

Regeringen vil udarbejde en årlig statusredegørelse om gymnasireformen til Folketinget for at kunne følge op på, om reformen lever op til de politiske intentioner.

Evaluerings af reformen

I 2021 vil gymnasireformen blive evalueret. Som ved andre uddannelsesreformer vil der blive etableret et følgeforsknings- og evalueringsprogram, som kan følge op på reformens fremdrift og resultater. Gymnasireformen vil blive fulgt af en følgegruppe med de centrale parter på gymnasieområdet.

Lokal implementering

Det er vigtigt, at alle skoler har den nødvendige viden og kapacitet til at gennemføre gymnasireformen. Der vil derfor blive gennemført kurser for skolerne inden for ”Skoleudvikling i praksis” og ”Faglig udvikling i praksis”, og skolerne vil blive samlet i netværk, hvor de kan udveksle erfaringer.

Styrket efteruddannelsesindsats

Forligskredsen er enig om at afsætte en pulje på samlet 400 mio. kr. i 2017-2024 til ekstra ordinært kompetenceløft af lærere og ledelsesudvikling. Puljen er et midlertidigt løft af lærernes kompetencer i en otteårig periode. Puljen fordeles til skolerne på baggrund af objektive kriterier, og der stilles krav om, at skolerne i form af

en bestyrelseserklæring kan dokumentere den ekstra indsats. Herved sikres det, at der bliver tale om en reel styrkelse af den nuværende indsats på den enkelte skole. Hvis midlerne ikke kan dokumenteres anvendt til en styrkelse af efteruddannelsesindsatsen, tilbageføres det ikke-anvendte beløb til Ministeriet for Børn, Undervisning og Ligestilling. Dette beløb videreføres derefter til efteruddannelse til skolerne i det kommende budgetår.

Løftet fra puljen skal ses i sammenhæng med de ordinære efteruddannelsesaktiviteter på ca. 200 mio. kr. årligt, der allerede afholdes på institutionerne i dag. Samlet set vil der i perioden 2017-2024 være prioriteret 2 mia. kr. til at sikre, at alle lærere og ledere har den nødvendige viden og kapacitet til at gennemføre gymnasiereformen og til at understøtte den lokale indsats, så skolerne kan nå reformens mål.

Økonomi

Økonomien i aftalen fremgår af *tabel 4*.

Forligskredsen er enig om at ændre tælle dagen, der ligger til grund for taxameter-tilskud, samt opgørelsestidspunktet for det fleksible klasseloft på 1. semester fra den 20. undervisningsdag til efter grundforløbet (15. november).

Forligskredsen er enig om, at der fra 2025 afsættes en pulje til kvalitetsudvikling mv.

